

**IKT – ET VIRKEMIDDEL FOR
DIFFERENSIERT SAMARBEID
HJEM – SKOLE**

Underveisrapport

av
Petter Kongsgården
Telemarksforsking-Notodden
Oktober 2003

Innholdsfortegnelse

1	Innledning.....	3
2	Bakgrunn.....	3
2.1	Skolene	3
2.2	Oppdraget	3
3	Samarbeid hjem – skole.....	3
3.1	Mål for samarbeid hjem – skole	3
3.2	Erfaringer med samarbeid hjem – skole.....	3
3.3	Informasjons- og kompetansesamfunnet	3
4	Tilnærming	3
4.1	Prosjektets problemstilling og tilnærming	3
4.2	Prosjektets faser.....	3
4.3	Telemarksforskning-Notodden	3
5	Prosjektet og begrepet kvalitet– en begrepsavklaring	3
5.1	Kvalitet som begrep.....	3
5.2	Kvalitet som begrep i skolen	3
5.3	Kvalitet som begrep i prosjektet	3
5.4	Virkemiddel og tiltak	3
6	Framdrift i prosjektet.....	3
6.1	Organisering.....	3
6.2	Skolenes arbeid så langt.....	3
6.2.1	Felles plattform.....	3
6.2.2	Skolenes omforente begrepsavklaringer	3
6.2.3	Solberg skole	3
6.2.4	Skavanger skole.....	3
6.2.5	Efteløt skole	3
7	Metodebruk	3
7.1	Evalueringsmetode.....	3
7.2	Datainnsamling.....	3
7.3	Reliabilitet og validitet.....	3
8	Spørreundersøkelse	3
8.1	Spørreundersøkelse fase 1	3
8.2	Utforming av spørreskjema	3
8.3	Foreløpig analyse.....	3
8.4	Oppfatning av samarbeidet mellom hjem og skole.....	3
8.5	Sluttkommentar	3
9	Oppsummering.....	3
9.1	Erfaringer så langt.....	3
9.2	Utfordringer videre.....	3
10	Referanser.....	3
11	Vedlegg	3
11.1	Spørreskjema foresatte	3

1 Innledning

2 Bakgrunn

Kommunenes sentralforbund (KS), med Kongsberg kommune som oppdragsgiver, finansierer evalueringen av et utviklings- og dokumentasjonsprosjekt der tre barne-skoler deltar; Skavanger skole og Efteløt skole i Kongsberg og Solberg skole i Nedre Eiker kommune. Hensikten med prosjektet er å studere IKT-basert kommunikasjon som virkemiddel for å styrke samarbeidet mellom hjem og skole. Deltakere i prosjektet er lærere og foresatte i 3., 5. og 6. klasse ved Skavanger skole, 4/5., 6. og 7. klasse ved Efteløt skole og tre 6. klasser ved Solberg skole. Til sammen deltar 180 foresatte og 9 lærere i prosjektet.

I dette prosjektet vil skolene prøve ut ulike typer IKT-basert kommunikasjon for å oppnå mer differensiert og mer omfattende samarbeid mellom skole og hjem. Utprøvingen vil omfatte bruk av mobiltelefon, SMS-meldinger, e-post, skolens/klassens hjemmesider, foreldrenettverk, klassekontaktside og ulike LæringsMiljøSystemer (LMS-plattformer).

Det vil bli lagt vekt på å gjennomføre prosjektet slik at det gir grunnlag for å vurdere hvilke typer samarbeid de ulike kommunikasjonsformene egner seg best til og hvilke foreldregrupper man best når fram til med de ulike tiltakene. Samarbeid med foreldre fra språklige minoriteter utgjør en spesiell utfordring i denne sammenheng, og vi ønsker å legge særlig vekt på å prøve ut ulike typer kommunikasjon rettet spesielt mot denne gruppen.

Prosjektet vil omfatte evaluering av effekten ved å bruke IKT-basert kommunikasjon i samarbeid hjem – skole og dokumentere suksessfaktorer og mulige fallgruver på området. Vi tror IKT-basert kommunikasjon mellom hjem og skole kan være et interessant virkemiddel for mer differensiert og dermed rikere samarbeid mellom hjem og skole. Slik vi kjenner til, er det i Norge foreløpig gjort svært lite med slik bruk av IKT i skolen.

Målgruppen for denne foreløpige rapporten er først og fremst lærere i prosjektet, Kommunenes sentralforbund og representanter for de deltakende kommunene.

2.1 Skolene

Efteløt skole er en barneskole med elever fra 1. – 7. klasse. Skolen ligger i landlige omgivelser ca 20 km sør for Kongsberg sentrum og har rundt 100 elever. Skolen satser på at elevene så tidlig som mulig skal ta i bruk informasjonsteknologi. Fra 3. klasse og oppover har hver elev sin arbeidsplass med datamaskin på plassen. Våren 2003 ble rommene til 6. og 7. klasse kablet opp og elevene i 7. klasse er med i et prosjekt der man prøver ut SkoleLinux – en plattform der alle programmene er fritt tilgjengelig og uten lisenskostnader. Skolen har egen IKT plan.

Skavanger skole er en landskapsskole med ca 150 elever. Det er en barneskole som ligger rett utenfor Kongsberg sentrum. Skolen er inspirert av Bifrostmodellen fra Danmark, der elevaktivitet og elevmedvirkning står sentralt i opplæringen. Skolen jobber temabasert i aldersblanda grupper og er delt inn i team fra 1. – 3. klasse, 4. og 5. klasse og 6. og 7. klasse. Et viktig mål for skolen er at denne måten å arbeide på

skal ta hensyn til elevenes interesser og forutsetninger, og skape grunnlag for faglig og sosial mestring. Arbeidsmåtene legger vekt på skapende arbeid og kreative uttrykksformer, der innhenting av informasjon ved bruk av IKT og bibliotek står sentralt.

Solberg skole ligger i Solbergelva i Nedre Eiker kommune. Skolen har 486 elever fordelt på 21 klasser. Skolen har 60 tospråklige elever fordelt på 17 språk. Denne høsten har skolen satt et spesielt fokus på språkbruk, der de gjennomfører en holdningskampanje mot banning og all uvennlig språkbruk for 1. – 7. klasse. Skolen satser i samarbeid med foreldrerådet på tiltak mot mobbing og har utarbeidet en plan mot mobbing. Ut over det legger skolen vekt på varierende arbeidsmåter, organisering og differensiering.

2.2 Oppdraget

I sin søknad til KS har de tre skolene valgt følgende tittel på prosjektet:

Kan økt foreldrekontakt mellom hjem og skole via nye metoder bedre kvaliteten i hjem – skole samarbeidet og kvaliteten på læring? Prosjektet startet i januar 2003 og går fram til september 2004. Det er Telemarksforskning-Notodden (TFN) som skal evaluere prosjektet, og forsker Petter Kongsgården skal lede arbeidet. I perioden januar - mars 2003 arbeidet forsker Heike Speitz i prosjektet. Fra september 2003 overtok forsker Lise Wiik for Heike Speitz.

Det skal utarbeides en hovedrapport fra prosjektet som skal utformes slik at konklusjoner og forutsetninger blir tydelige og lett tilgjengelige for brukerne av resultatene. I rapporten skal det legges vekt på kunnskapsoverføring og implementering av resultater til kommuner og fylkeskommuner.

Hovedrapport og eventuelle idehefter skal inneholde anvisninger på hvordan resultatene kan tas i bruk i kommuner og fylkeskommuner.

3 Samarbeid hjem – skole

3.1 Mål for samarbeid hjem – skole

I følge læreplanverket for den 10-årige grunnskolen (L97) er det foreldrene som har hovedansvaret for oppdragelsen av egne barn, med støtte fra skolen. Mens det er skolens hovedansvar å etablere og drive samarbeidet med foreldrene.

Foreldre er tildelt en sterk rolle i norsk grunnskole, der skolen har en klar plikt til å ivareta et aktivt samarbeid med foreldrene. Det er barnet som settes i sentrum i dette samarbeidet, og skolen og foreldrene har felles ansvar og oppgaver i forhold til barnas læring og utvikling. Det innebærer at samarbeidet må bygge på likeverd og gjensidighet, slik det kommer til uttrykk i den nasjonale læreplanen:

Foreldra/dei føresette har hovudansvaret for oppsedinga av sine eigne barn, og må derfor ha medansvar i skulen. Samarbeidet mellom heimen og skulen er eit gjensidig ansvar. Skulen pliktar å leggje tilhøva til rettes slik at samarbeidet med heimen kjem i stand.... Det skal leggjast til rettes for at foreldra/dei føresette kan vere aktivt med i utviklinga av skulen, men i eit omfang og på ein måte som er overkommeleg når det gjeld aktivitetar og virke. Samarbeidet skal baserast på gjensidig respekt og vilje til å setje eleven i sentrum (L97, side 60).

Det innebærer at dersom samarbeidet skal fungere godt, er det viktig at det tar utgangspunkt i foreldrenes behov og deres situasjon, og ikke på skolens premisser alene. Det understrekes videre at, selv om skolen har det overordnede ansvar, må foreldrene selv ta aktivt del i samarbeidet. Det stilles klare forventninger til at foreld-

rene engasjerer seg i egne barns skolegang, og i forhold til det som skjer i klassen der barnet går og på skolen generelt.

Saman med elevane og lærarane skal foreldra/dei føresette vere med og få til eit godt klassemiljø, slik at klassen blir eit aktivt og trygt fellesskap. Skulen må be om råd og informasjon om situasjonen til elevane, også utanfor skulen når det har noko å seie for opplæringa. Samarbeidet skal gi gjensidig støtte, motivasjon og rettleiing.... Som klassekontaktar, som representantar i samarbeidsorgana og i anna samvirke har foreldra/dei føresette høve til å få innverknad på og medansvar for klassen, for skule-samfunnet og for den rolla skulen har i nærmiljøet. Det er òg viktig at dei tek del i arbeidet med skulevurdering. (L97, side 60).

Som vi ser, er målet i den nasjonale læreplanen at foreldre skal engasjere seg i skolens virksomhet både på det faglig-pedagogiske, det sosiale og det administrative plan. Når viktigheten av samarbeid mellom hjem og skole understrekes så sterkt i den nasjonale læreplanen, ligger det ulike begrunnelser bak. Konkurransen om barns tid er i dag større enn noen gang samtidig som foreldre ofte har svært få naturlige samtalepartnere og noen å henvende seg til for å få råd og veiledning. Det er foreldrene som er "eksperter" på egne barn, og i møte med den profesjonelle lærer kan det bidra til økt innsikt til å takle ulike situasjoner og utfordringer knyttet til barnet.

Videre vet vi i dag mye om hjemmets betydning for barns faglige og psykososiale utvikling. Birkemo (2002) viser til at de foreldre som bidrar til en positiv læring og utvikling hos barna, er de som involverer seg aktivt i barnas læring og utvikling, som stiller krav og har forventninger til deres innsats, men som samtidig stiller opp og gir støtte og veiledning når barna trenger det. I læreplanen heter det bl.a.:

Ein føresetnad for eit godt samarbeid er god kommunikasjon. Da er det første kravet at heimen får god informasjon. Foreldra/dei føresette må vite korleis opplæringa er lagd opp, kva elevane skal møte på dei ulike stega, og kva for arbeidsmåtar som skal brukast. Heimen og skulen må saman arbeide for framgang og utvikling hos elevane og halde kvarandre gjensidig informert. God kommunikasjon og kontakt mellom lærarane og foreldra til elevar frå språklege og kulturelle minoritetar er særleg viktig for samarbeidet heim - skule og for opplæringa av den enkelte eleven (L97, side 60).

De nasjonale målene for samarbeid mellom hjem og skole, slik de kommer til uttrykk i plan- og lovverk, vil bli ytterligere tolket og utdypet i løpet av prosjektperioden. Men slik de er framstilt her, har de dannet et viktig bakteppe for utformingen av dette prosjektet.

3.2 Erfaringer med samarbeid hjem – skole

Det er gjennomført omfattende forskning innen ulike forhold ved samarbeid hjem og skole, både nasjonalt og internasjonalt. Dette vil bli grundigere behandlet og drøftet i den endelige rapporten fra prosjektet. I denne foreløpige tilbakemeldingen vil vi kun peke på noen tendenser og utfordringer som kommer fram i senere års forskning, og først og fremst relatert til norsk forskning. Det mest nærliggende er den forskning som er utført av NOVA (Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring) ved Thomas Nordahl (rapport 8/00 og 13/02). NOVA har gjennomført en evaluering av et utviklingsprosjekt om samarbeidet mellom hjem og skole som Foreldreutvalget for grunnskolen (FUG) har drevet i åtte kommuner i Nordland og Oppland fylke, høst 1999 til vår 2002.

Nordahl viser i sine undersøkelser til at det er relativt stor avstand mellom Læreplanverkets mål for samarbeid mellom hjem og skole, og realitetene i dette samarbeidet.

Han viser til at foreldre stort sett er fornøyde med den informasjonen de får fra skolen, om undervisningen og barnas faglige utvikling, og om hvordan de trives på skolen og den sosiale utviklingen. Men læreplanen for grunnskolen legger opp til noe mer enn informasjon. Muligheten til medvirkning opplevde foreldrene som deltok i undersøkelsen til Nordahl, nærmest som fraværende (rapport 13/02). Det var i liten grad drøfting og dialog med skolen om det som hadde med læring og undervisning å gjøre, og som kunne ha innvirkning på barnets sosiale utvikling.

Det viser seg ofte at den direkte kontakten mellom hjem og skole er knyttet til felles foreldremøter og individuelle samtaler på ca. en halv time. Her er eleven som regel til stede. Det er først og fremst på skolen dette samarbeidet foregår, og det er derfor naturlig å tro at det er skolen som legger rammene for hvordan dette samarbeidet skal foregå.

Etter tre års prosjekt drift dreier møtene mellom lærere og foreldre seg fortsatt om en samtaletime på en halv time, og deltakelse i et felles foreldremøte i halvåret. I omfang er derfor den direkte kontakten med lærerne relativt liten for det store flertallet av foreldre. Hvis alt samarbeid skulle foregå i disse møtene, ville det for foreldrene bli relativt begrenset. Derfor må andre informasjonskanaler som brev, ukeplaner og lignende anvendes. Men muligheten for reell dialog, drøftinger og ikke minst medvirkning i skolen, vil være begrenset fordi dette ikke kan foregå gjennom informasjon fra skolen til foreldre (rapport 13/02, side 57).

Videre viser det seg at det er fortsatt høy terskel for at foreldre tar initiativ til samtale med lærerne. Nordahl peker på at dette kan ha sammenheng med at foreldre ikke føler behov for det, men at det også kan ha sammenheng med at mange foreldre opplever at terskelen for å ta kontakt er for høy. Mange foreldre opplever at skolen har en for passiv strategi for samarbeid, noe som virker hemmende på foreldrene.

I samarbeidet mellom hjem og skole viser undersøkelser (Nordahl 2000) at det er kvinnene som er i klar overvekt både i det direkte, og i det mer uformelle samarbeidet. Dette at menn i relativt stor grad er fraværende, innebærer store utfordringer for samarbeidet mellom hjem og skole. Nordahl (2002) peker på ulike årsaker til at det er slik. Det kan være at menn generelt deltar mindre i barns oppdragelse og utvikling enn det kvinner gjør. Det kan være at menn tar større del i barnas fritid, og at kvinner føler seg mer komfortable med skolen fordi de i hovedsak møter kvinnelige lærere.

Når det gjelder oppfølgingen av barnas skolegang, er det flere undersøkelser som peker på viktigheten av den rolle foreldrene spiller her. Både Nordahl og Sørli (1998), Nordahl (2000) og Birkemo (2002) peker på den betydning foreldre spiller for barnas resultater på skolen. Det er en klar positiv sammenheng mellom den støtte og hjelp til lekser og skolegang som foreldrene gir og de skolefaglige prestasjonene til barna. Det er mye som tyder på at det er hjemmets daglige oppfølging av barnas skolegang som er den viktigste delen av samarbeidet mellom hjem og skole. Sannsynligvis har dette større betydning enn foreldrenes engasjement i foreldremøter på skolen eller i de konferansetimer man deltar på. Nordahl (2002) peker på at hjemmet derfor kan bli en betydningsfull medspiller for skolen i barnets læring og utvikling, dersom skolen legger til rette for veiledning og informasjon om hvordan slik støtte kan utøves.

Birkemo (2002) trekker også fram betydningen av foreldrenes engasjement for barnas utvikling. Hjemmets materielle standard, som bl a regulerer barnets muligheter for innhenting av informasjon og læring, betyr mye for barnets læring og faglige

framgang på skolen. Det samme gjelder i forhold til de holdninger, verdier og normer som formidles fra foreldrene.

3.3 Informasjons- og kompetansesamfunnet

Lars Qvortrup (2000) betrakter i boka "Det hyperkomplekse samfunn" kommunikasjon som *forstyrrelse* og ikke først og fremst som overføring av mening. Kommunikasjon er det som forårsaker forstyrrelse hos mottakeren, det som framprovoserer en bestemt forståelse hos mottakeren, ut fra mottakerens egne forutsetninger. Kommunikasjon skjer derfor bare når en eller flere av partene i kommunikasjonen blir forstyrrer ved at det på bakgrunn av egne forutsetninger skjer læring, eller en bestemt ny forståelse. Ut fra denne måten å definere kommunikasjon på er det ikke sikkert det skjer kommunikasjon mellom hjem og skole, når en lærer formidler informasjon til foreldrene.

I dag snakker vi om informasjonssamfunnet, som en dimensjon ved kunnskapssamfunnet. I det tradisjonelle industrisamfunnet forsto man informasjon som formidling av "fakta", og man snakket om sikker informasjon. I kunnskaps- og informasjonssamfunnet blir fakta et mer komplisert begrep. Det dreier seg ikke lenger bare om å gå ut å finne "riktig" informasjon (Frønes 2002). I informasjonssamfunnets kultur legges det vekt på evnen til kommunikasjon i en vid betydning av ordet.

I Kvalitetsutvalgets utredning (NOU 2003:16, I første rekke) heter det:

Samfunnsendringene i de siste 10 – 20 årene omtales gjerne som en prosess fra "kunnskapssamfunnet" gjennom "informasjonssamfunnet" over til "kompetansesamfunnet". Denne utviklingen har medført en økende forståelse av at bærende samfunnsverdier utvikles ikke lenger primært gjennom "boklig" kunnskap, men like mye gjennom evne og motivasjon til å skaffe seg ny informasjon, kunnskaper og ferdigheter gjennom ens livsstil og personlige handlinger. Anvendelsen av kompetansebegrepet vil derfor, langt på vei, være et logisk og naturlig resultat av denne utviklingen (side 33)"

Vi har i dag et samfunn som gir store rom for individuelle valg og hvor sammenhengene mellom arbeid, kompetanse, kulturell tilhørighet og identitetsdannelse er mindre tydelig. Valgfrihet har blitt en viktig variabel for menneskene i dagens samfunn, noe som gir barn og unge økt råderett over sine egne liv enn tidligere. Dagens unge tilbringer lengre tid i utdanningssystemet, og framtidens foreldre vil ha enda høyere utdanningsnivå enn dagens. Dette utfordrer skolen ved at elevene vil stille større krav til innholdet i opplæringen, med foreldre som krever større innflytelse på beslutningsprosesser som angår deres barns opplæring. Vi har et samfunn med økende individualistisk orientering, med en befolkning som ønsker stor grad av fleksibilitet for å delta i et stadig mer omskiftelig samfunns- og arbeidsliv. Vi ser på oss selv som kunder med store forventninger i forhold til egne rettigheter. For skolen innebærer det et langt mer kresent publikum. Foreldre og elever blir stadig mer bevisste, og er ikke redde for å uttrykke misnøye viss de ikke er fornøyd med opplæringen. Videre ser vi at utvikling av kunnskaper, ferdigheter, holdninger og verdier skjer i minst like stor grad på andre læringsarenaer enn skolen. På den måten endrer skolens rolle seg, noe som igjen får konsekvenser for samarbeidet mellom hjem og skole.

Her kan informasjons- og kommunikasjonsteknologien (IKT) bidra til å gi oss mer fleksible rammer for samarbeid mellom hjem og skole. Elektronisk kommunikasjon kan frigjøre oss fra tid og sted, og bidra til at hjem og skole kan nå hverandre og

kommunisere uten å være fysisk til stede. På den måten kan det oppnås økt differensiering og tilpasning i samarbeidet mellom hjem og skole.

4 Tilnærming

4.1 Prosjektets problemstilling og tilnærming

I søknaden til KS har de tre skolene ført opp følgende problemstilling for prosjektet: *”Kan økt foreldrekontakt mellom hjem og skole via nye metoder bedre kvaliteten i hjem – skole samarbeidet og kvaliteten på læring?”*

Læreplanen for grunnskolen (L97) setter ambisiøse mål for samarbeidet mellom hjem og skole. De store individuelle forskjellene som eksisterer mellom elever, skal skolen møte med opplæring som er tilpasset den enkelte elevs behov og forutsetninger (Tilpasset opplæring). Det er grunn til å anta at det er like store forskjeller mellom hjemmenes behov og forutsetninger for samarbeid med skolen. Likevel er det mye som tyder på at det er vanlig å møte alle foresatte på samme måte.

Skolene er opptatt av at det i dagens samfunn finnes flere nye måter å kommunisere på. Hensikten med prosjektet er å studere om det å legge til rette for mer differensierte kontakt- og arbeidsformer mellom hjem og skole kan være med å åpne nye og interessante muligheter for brukerdiallog på området.

- Ved bruk av mobiltelefon, SMS, e-post og Internett ønsker skolene å øke tilgjengeligheten i samarbeid hjem – skole, uten at det skal føre til en utvidelse av lærernes arbeidstid.
- Gjennom å legge ut skolens og klassens planer på nettet, er målet å øke de foresattes innsyn i skolens virksomhet og ungenes læring.
- Ved å legge til rette for dialog mellom hjem og skole, via LMS-plattformer, er målet å øke de foresattes mulighet for å delta og medvirke i egne ungers utvikling, både faglig og sosialt.

Disse formene for samarbeid mellom hjem og skole skal ikke komme som en erstatning for det fysiske møte, men som et supplement. Nettopp for å skape fleksibilitet i samarbeidet. Det er derfor et mål for prosjektet å evaluere hvilke typer samarbeid de ulike kommunikasjonsformene egner seg best til og hvilke foreldregrupper man best når med de ulike tiltakene. Ut fra det vil vi kunne dokumentere mulige suksessfaktorer og fallgruver på området.

4.2 Prosjektets faser

Prosjektet er planlagt gjennomført i tre faser.

Fase 1 (vår 2003): Innhenting av erfaringer fra beslektede prosjekter. Vurdering av innhold og organisering av hjem – skolesamarbeid. Vurdering av ulike typer IKT-basert kommunikasjon for samarbeid. Vurdering av aktuell programvare. Detaljert planlegging av prosjektet. Datainnsamling med impliserte lærere og foresatte.

Fase 2 (vår 2003 – vår 2004): Gjennomføring og utprøving. Formativ evaluering. Dokumentering av utprøvingen, registrering av resultater. Datainnsamling med impliserte lærere og foresatte.

Fase 3 (høst 2004): Oppsummering, rapportering. Viss prosjektet er vellykket, ønsker man i denne fasen også å etablere kontakt med eventuelle kommuner/skoler i utlan-

det som arbeider med samme problemområde for å videreføre arbeidet i større sammenheng.

4.3 Telemarksforsking-Notodden

Telemarksforsking-Notodden skal følge prosjektet gjennom hele prosjektperioden. Det vil bli foretatt foreløpig vurdering av virksomheten hvert halvår med tanke på å vurdere hvordan arbeidet utvikler seg i forhold til prosjektmålene. Hensikten med slik evaluering underveis er å gi mulighet for justering av arbeidet dersom det skulle vise seg ønskelig.

I den grad kommunene eller skolene ser behov for veiledning i gjennomføring av prosjektet, vil Telemarksforsking-Notodden kunne bistå med veiledning basert på erfaring med tidligere forsøks- og utviklingsprosjekter. Veiledningen kan omfatte både gjennomføringen ved den enkelte skole og utforming av kontakt med foresatte. Ved slik prosessveiledning vil vi kunne ta del i det som skjer inn mot samarbeid hjem og skole, ved å være til stede der det skjer, og/eller delta i samtaler før og etter. I denne sammenhengen ser vi på de impliserte og skolene som dynamiske, integrerte systemer hvor de enkelte delene gjensidig påvirker hverandre. For å kunne bidra til en synergieffekt mellom skolene som deltar, er det viktig å inkludere hele systemet (alle skolene) i prosessen gjennom slik prosessveiledning.

Når prosjektperioden er fullført, vil Telemarksforsking-Notodden foreta en mer omfattende og oppsummerende evaluering. Det vil bli lagt vekt på å vurdere hvilke typer samarbeid de ulike kommunikasjonsformene egner seg best til og hvilke grupper av foresatte man best når fram til med de ulike tiltakene. Den oppsummerende rapporten vil bli utformet med vekt på at resultatene skal kunne ha bruksverdi for andre kommuner. Prosjekttittelen inneholder en utforming om bedring av læringskvalitet som resultat av bedre samarbeid mellom hjem og skole. Vi oppfatter dette som en visjon for prosjektet, men det er neppe mulig å gjennomføre noen evaluering som kan dokumentere en slik direkte sammenheng.

5 Prosjektet og begrepet kvalitet– en begrepsavklaring

5.1 Kvalitet som begrep

Selv om kvalitet er blitt et av de store slagordene innen norsk utdanning, hersker det stor uenighet om hva begrepet faktisk innebærer. Det er vanskelig å finne en entydig definisjon av begrepet og det nærmeste man har kommet er at begrepet er relativt, og betyr ulike ting for ulike mennesker. I Tanums store rettskrivningsordbok (1989) blir begrepet knyttet til noe som har med *egenskap* eller *beskaffenhet* å gjøre. At det ikke finnes en overordnet definisjon på begrepet, er ikke noe hinder for at det jobbes for å bedre kvaliteten ved en virksomhet. Men skal det bli meningsfylt, må kvalitet relateres til spesifikke mål.

I NOU 2000:14 (Frihet med ansvar) vises det til fem perspektiver på kvalitet. Dette er riktignok knyttet til høgere utdanning, men de ulike perspektivene kan brukes som en innfallsvinkel til prosjektets forståelse av begrepet.

Her heter det:

- **Kvalitet som det unike** og/eller fremragende. Kvalitet assosieres med å lage et produkt eller en tjeneste som er spesiell, og som gir en viss status til eier eller bruker. I dette perspektivet må kvalitet anerkjennes av "eksperter".
- **Kvalitet som realisering av bestemte standarder.** Denne forståelsen er hentet fra næringslivet, der kvalitetskontroll innebærer å teste produkter for å se om det holder mål.
- **Kvalitet som relevans.** I dette perspektivet blir kvalitet forstått som målrealisering i henhold til bestemte oppgaver/hensikter – hvor formålstjenelig noe er. Det tas her hensyn til utviklingsaspektet ettersom hensikter kan endres over tid, og hvor det kan være problematisk å bestemme hva som er relevant til enhver tid, særlig for utdanningssektoren som nettopp tar sikte på "langtidsbruk".
- **Kvalitet som økonomi.** Kvalitet vil her være knyttet til effektiviteten i en organisasjon og vil være et kjennetegn på produkter og prosesser som, sett i forhold til ressursbruken, gir mest mulig igjen for pengene.
- **Kvalitet som forandring, endring og utvikling.** Her forstås kvalitet som et relativt begrep, der de ulike parter i en virksomhet (f.eks. skole) har ulike prioriteringer, og der deres oppmerksomhet er ulikt rettet. De ulike synene må tas i betraktning når kvaliteten skal vurderes. Det å være endringsvillig og utviklingsorientert, er i seg selv et kvalitetskjennetegn i dette perspektivet.

5.2 Kvalitet som begrep i skolen

I dagens skolepolitiske hverdag er kvalitet et begrep som ofte trekkes fram i skoledebatter. Det å utvikle en skole med god kvalitet blir framhevet som et sentralt politisk mål. Men for mange er kvalitet et forholdsvis abstrakt begrep som brukes med ulik betydning i ulike sammenhenger, og som oppfattes som forholdsvis diffust. Skal det gi mening, er det derfor nødvendig at det konkretiseres og presiseres.

I skolepolitisk sammenheng er det rimelig å hevde at kvalitet avhenger av om skolen fungerer i samsvar med de intensjoner og forventninger som samfunnet eller allmennheten har til skolen (Birkemo 2002).

Målene for skolen er nedfelt i lover og planer, og i den grad en skole makter å innfri de mål som er formulert her på en god måte, vil den oppfattes å ha god kvalitet. Men dette i seg selv er ingen enkel oppgave. Skolens offisielle styringsdokumenter er ofte vage og upresise, spesielt de som er knyttet til læreplanens generelle del. Det innebærer at målene må tolkes og operasjonaliseres (gjøres anvendbare som vurderingskriterier), slik at det er helt klart hva som skal undersøkes eller observeres, for å avgjøre om målene er nådd og derved graden av oppnådd kvalitet.

Slik skolens styringsdokumenter er utformet, med læreplanen som det sentrale, vil mengden av de mål som er oppført utgjøre en stor utfordring ved utforming av vurderingskriterier. Viss det overlates til den enkelte lærer, vil de mål som realiseres bli en funksjon av den enkelte lærers vurderinger og vektlegging.

5.3 Kvalitet som begrep i prosjektet

Fokus i prosjektet, slik det kommer til uttrykk i tittelen, er økt foreldrekontakt mellom hjem - skole og hvorvidt det kan bidra til å bedre **kvaliteten på samarbeid hjem – skole og kvaliteten på læring**. Det sentrale er altså kontakten mellom hjem – skole,

både i forhold til kvalitet på samarbeidet og kvalitet på læring. Slik vi tolker dette er det på den ene siden snakk om kvalitet i "bred" forstand, der kvalitet på samarbeid knyttes opp mot graden av brukertilfredshet på ulike områder som kontakt, informasjon, medvirkning, tilgjengelighet osv. Mens det på den andre siden er snakk om kvalitet i "smal" forstand, der kvalitet på læring knyttes opp mot foreldrenes deltakelse (oppfølging, medvirkning og kontroll) i egne barns læringsprosess.

For å kunne ta stilling til hvilke av de fem perspektivene på kvalitet som vil være mest hensiktsmessig å legge til grunn for et slikt fokus på kvalitet, er det nødvendig å se på hvilke mål for samarbeid hjem – skole som er nedfelt i skolens styringsdokumenter. Relevante styringsdokumenter i denne sammenheng er *Opplæringsloven* med forskrifter, *Læreplanverket* (L97) og St.meld. nr.14 (1997-1998) *Om foreldremedvirkning i grunnskolen*.

Foreldrenes rett til medvirkning i grunnskolen har vært nedfelt som intensjon i lovverket i svært mange år. Ser vi på dagens lovverk er samarbeid mellom skole og hjem ikke bare en intensjon eller rett, men en plikt. Læreplanen understreker at foreldrene skal ha reell medvirkning på det som skjer i skolesamfunnet. Samarbeidet mellom hjem og skole skal ta utgangspunkt i foreldrenes situasjon og dekke deres behov. Opplæringsloven understreker at det er foreldrene som har hovedansvaret for barnas opplæring og oppdragelse, og at dette er et ansvar foreldre ikke kan velge bort.

Som vi har pekt på tidligere, vil slike styringsdokumenter oppleves som vage og upresise, og må tolkes og operasjonaliseres for å kunne avgjøre om intensjonene med og målene for samarbeid er nådd. Med utgangspunkt i at det er flere parter som skal samarbeide, med ulike interesser og behov for prioriteringer, og at samarbeidet foregår over lengre tid, finner vi det naturlig å peke på følgende to perspektiver på kvalitet som relevante for prosjektet:

- Kvalitet som relevans og
- Kvalitet som forandring, endring og utvikling

I prosjektet knyttes kvalitet til to områder, kvalitet på samarbeid hjem – skole og kvalitet på læring.

For å ta det siste først. Med læring, slik det er formulert i tittelen på prosjektet, har vi valgt en "smal" innfallsvinkel og mener det er rimelig å anta at det er elevenes læringsprosess man har i tankene. I nyere forskning (Birkemo 2002) er det en sterk tendens til å legge vekt på de læringsresultater skolen produserer hos elevene mer enn på hvordan resultatene blir produsert. Internasjonalt finnes det betydelig empirisk dokumentasjon på hvilke faktorer i skolen som synes å påvirke elevenes læring og hvilke faktorer som ikke ser ut til å ha noen innvirkning på hva elevene tilegner seg. Birkemo (1999, 2001) framhever prosesser i klasserommet med bl. a. den velstrukturerede undervisningen der det legges stor vekt på prestasjonsorientering og effektiv tidsbruk, som et viktig suksesskriterium. Birkemo peker på at sammenhenger mellom rammebetingelser og prosesser i skolen på den ene siden og elevenes læringsresultater på den annen, kan være kontekstavhengige.

Samarbeid hjem – skole kan forstås som en av flere rammebetingelser her, og på den måten må vi anta at kvaliteten på dette samarbeidet vil kunne påvirke elevenes læring. Slike sammenhenger kan variere fra skole til skole, og ut fra det man vet i

dag, er det derfor svært vanskelig å utforme generelle kriterier på dette området som skal gjelde for alle skoler (Birkemo 1994).

Det er imidlertid flere undersøkelser som viser at foreldrenes engasjement i skolens arbeid har avgjørende betydning for egne barns resultater. Tydeligst kommer dette fram i de tilfeller hvor foreldrene interesserer seg for hva barna gjør på skolen og støtter dem i deres arbeid. Elevenes holdning til skolen, arbeidsresultater, frammøte, interesser, egenverd og oppførsel bærer ofte preg av den holdning foreldrene har til de samme forholdene. Hva angår barn i marginalgrupper, så har det vist seg at foreldrenes engasjement i ungenes læring blir den avgjørende faktor for å forbedre deres resultater på skolen. Det er også påvist hvordan gode relasjoner mellom elev og lærer har stor betydning for elevens læring, og mange hevder at slike sammenhenger oppstår når foreldrene er positivt innstilt overfor skolen og følger aktivt med i barnets læring. Foreldrenes holdninger til og medvirkning i barnas skolearbeid betyr mest for barnas trivsel på skolen. En god trivsel på skolen er nettopp en viktig forutsetning for lysten til å lære og å oppnå resultater.

For prosjektet vil derfor **kvalitet på læring** knyttes opp mot elevenes læringsprosess. Vi vil se på om økt kontakt mellom hjem og skole bidrar til bedre kvalitet på foreldrenes deltakelse og medvirkning i egne barns læringsprosess.

For å komme videre her har prosjektdeltakerne *operasjonalisert* hva de legger i begrepene *deltakelse* og *medvirkning* i forhold til foreldrenes deltakelse i egne ungers læringsprosess.

Når det gjelder **kvalitet på samarbeidet** mellom hjem og skole, vil vi se på graden av brukertilfredshet. Vi vil se på om økt kontakt mellom hjem og skole bidrar til bedre kvalitet på kontakten mellom hjem og skole; tilgang til og kvalitet på informasjonen mellom hjem og skole; tilgjengelighet mellom hjem og skole; foreldrenes medvirkning i utviklingen av skolen. For å komme videre her har de impliserte i prosjektet, lærere og foresatte, *operasjonalisert* hva de legger i begrepene *kontakt*, *tilgang* på informasjon, *innhold* i informasjon, *medvirkning* i utvikling av skolen, *tilgjengelighet* mellom hjem og skole.

5.4 Virkemiddel og tiltak

Virkemiddel blir i prosjektet brukt til å betegne redskaper eller muligheter som benyttes i den hensikt å styre, påvirke eller endre målgruppen for prosjektet. Målgruppen er de tre skolene i prosjektet, representert ved de foreldrene og lærerne som deltar. Tiltak brukes i en snevrere forstand enn virkemiddel, der et virkemiddel kan bestå av ulike tiltak som benyttes i kombinasjon for å nå en overordnet målsetting.

I prosjektet opererer vi med tre ulike former for *virkemiddel*.

- Et *fysisk virkemiddel* gjennom bruk av informasjons- og kommunikasjonsteknologi
- Et *organisatorisk virkemiddel* gjennom å legge til rette for fleksibilitet i samarbeidet mellom hjem og skole og
- *Informasjon som virkemiddel* gjennom å fokusere på innholdet i samarbeidet mellom hjem og skole.

For å implementere de ulike virkemidlene i prosjektet, iverksettes ulike *tiltak*. Slike tiltak er:

- Innkjøp av *felles programvare*,
- Oppbygging av *relevant infrastruktur* ved den enkelte skole,
- *Kompetanseheving* i bruk av IKT for deltakerne i prosjektet,
- Bruk av *felles læringsplattform*
- En IKT *ansvarlig* ved hver skole.

Hver skole vil få sin egen hjemmeside (web-løsning) der relevant informasjon vil være tilgjengelig for deltakerne uansett tid og sted, og der deltakerne kan kommunisere synkront og asynkront. Det vil bli tatt i bruk ulike kommunikasjonskanaler som telefon, e-post, SMS, LMS-plattformer osv.

6 Framdrift i prosjektet

6.1 Organisering

Det er tre skoler som deltar i prosjektet, til sammen 180 foresatte, 9 lærere og tre rektorer. Alle er barneskoler. Prosjektgruppa utgjør alle lærerne, rektorene og forskerne fra TFN. Det er gjennomført prosjektmøter to ganger per semester. TFN har ansvar for å utarbeide agenda til hvert møte, og det føres referat fra møtene. Marit Kallerud, tilsatt ved undervisningstjenesten i Kongsberg kommune, er kontaktperson for oppdragsgiver. Hun har deltatt på prosjektmøtene fra og med september 2003. Prosjektet har etablert felles kommunikasjonsplattform (Skolenettet), der alle dokumenter legges ut og der prosjektdeltakerne kan kommunisere med hverandre.

Det er ikke etablert referansegruppe for prosjektet. Dette ble drøftet i prosjektgruppa ved prosjektstart, men det var enighet om at dette ville bli et tungrodd system. Det er heller ikke lagt inn i budsjettet midler til å frikjøpe foresatte for å delta på eventuelle referansegruppemøter på dagtid. Den enkelte skole har isteden valgt to representanter fra hver deltakerklasse. Dette utgjør en form for referansegruppe for den enkelte skole, og som skolene selv er ansvarlige for å ha kontakt og dialog med.

6.2 Skolenes arbeid så langt

6.2.1 Felles plattform

På bakgrunn av de drøftingene skolene hadde i forhold til problemstillingen i prosjektet og begrepet kvalitet, var det nødvendig å finne en felles plattform for skolenes forståelse av begrepet, og hva de la i det.

Skolene jobbet med dette etter en bestemt struktur og under veiledning av ansvarlig forsker ved TFN, Petter Kongsgården. Det var kvalitet som *relevans* og kvalitet som *forandring, endring og utvikling* som skulle operasjonaliseres. Det ble først jobbet skolevis og deretter lagt fram og drøftet i plenum. På bakgrunn av det som kom fram fra den enkelte skole og det som ble drøftet i plenum, utarbeidet forsker Petter Kongsgården et forslag til omforente begrepsavklaringer. Disse ble lagt fram på et prosjektmøte og godkjent. Det videre arbeidet ved den enkelte skole var da, med utgangspunkt i de omforente begrepene, å gjennomføre den samme prosessen overfor de foresatte ved egen skole. På den måten var hensikten å bygge opp en felles for-

ståelse av begrepet kvalitet for de som deltar i prosjektet, innenfor de områdene som problemstillingen i prosjektet legger vekt på.

6.2.2 Skolenes omforente begrepsavklaringer

Ut fra denne operasjonaliseringen av begreper var det opp til den enkelte skole å implementere dette i de gruppene av foresatte som deltar i prosjektet. Her var det mulig å søke støtte og veiledning fra Telemarksforskning-Notodden, ved forsker Petter Kongsgården.

Kvalitet i forhold til *samarbeid mellom hjem og skole*:

Kvalitet som relevans. I dette perspektivet blir kvalitet forstått som målrealisering i henhold til bestemte oppgaver/hensikter – hvor formålstjenelig noe er. Det tas her hensyn til utviklingsaspektet ettersom hensikter kan endres over tid, og hvor det kan være problematisk å bestemme hva som er relevant til enhver tid, særlig for utdanningssektoren som nettopp tar sikte på "langtidsbruk".

- Felles målforståelse
- Kunnskap om rammer som er styrende for arbeidet
- God tilgang til informasjon
- Reell medvirkning for foreldre gjennom drøfting og dialog
- Utviklingsorientering
- Engasjement i foreldregruppa til beste for eleven

Kvalitet som forandring, endring og utvikling. Her forstås kvalitet som et relativt begrep, der de ulike parter i en virksomhet (f eks skole) har ulike prioriteringer, og der deres oppmerksomhet er ulikt rettet. De ulike synene må tas i betraktning når kvaliteten skal vurderes. Det å være endringsvillig og utviklingsorientert, er i seg selv et kvalitetskjennetegn i dette perspektivet.

- Hyppig kontakt mellom hjem og skole
- Hurtige og uformelle meldinger og tilbakemeldinger
- Lav terskel for å ta kontakt mellom hjem og skole
- Nær kontakt skal gi gode relasjoner, de beste læringsforhold og et godt klassemiljø
- Fedrenes kontakt med skolen er like god som mødrenes

Kvalitet i forhold til *elevenes læringsprosess*:

Kvalitet som relevans. I dette perspektivet blir kvalitet forstått som målrealisering i henhold til bestemte oppgaver/hensikter – hvor formålstjenelig noe er. Det tas her hensyn til utviklingsaspektet ettersom hensikter kan endres over tid, og hvor det kan være problematisk å bestemme hva som er relevant til enhver tid, særlig for utdanningssektoren som nettopp tar sikte på "langtidsbruk".

- Foreldre følger opp og korrigerer barnas utvikling
- Hyppig uformell kontakt rundt læring
- Vekt på gode læreprosesser. En viktig forutsetning for gode læreprosesser er gode og trygge relasjoner

Kvalitet som forandring, endring og utvikling. Her forstås kvalitet som et relativt begrep, der de ulike parter i en virksomhet (f eks skole) har ulike prioriteringer, og der deres oppmerksomhet er ulikt rettet. De ulike synene må tas i betraktning når kvaliteten skal vurderes. Det å være endringsvillig og utviklingsorientert, er i seg selv et kvalitetskjennetegn i dette perspektivet.

- Eleven vet at både lærer og foreldre følger utviklingen
- Klare, forutsigbare voksne

Kvalitet i forhold til *deltakelse og medvirkning* i elevenes læringsprosess:

- *Foreldre delta i og støtte sitt barns læring, både sosialt og faglig ved:*
 - *å innhente nødvendig informasjon om barnets totale lærings situasjon og delta i barnets læringsprosess.*
 - *å delta på aktiviteter (faglig/sosialt) uten å bli bedt, på eget initiativ*
- *Å bidra i forhold til temaplaner / halvårsplaner (der læreren har ansvar for mål og tema)*

Kvalitet i forhold til *kontakt mellom hjem og skole:*

- *Felles forståelse av mål*
- *Lav terskel for å ta kontakt – toveis kommunikasjon*
- *Skolen ansvarlig for å etablere og holde vedlike kontakten*
- *Stor grad av tilgjengelighet*
- *Kort responstid på henvendelse begge veier*

Kvalitet i forhold til *tilgang på informasjon mellom hjem og skole:*

- *God tilgjengelighet – ikke tidsbegrenset*
- *Avklare behov for informasjon*
- *Respons på SMS, e-post innen ett døgn*

I forhold til *innhold i informasjon mellom hjem og skole:*

- *Informasjon det er enighet om er viktig*
- *Uformell informasjon*
- *Personlig informasjon*
- *Informasjon knyttet til ukeplaner, årsplaner og aktuelle pedagogiske opplegg*
- *Forberede personlig kontakt*
- *Faglige tilbakemeldinger – tilbakemeldinger på målsetninger innenfor fag*
- *Positive tilbakemeldinger*

I forhold til *reell medvirkning fra foresatte:*

- *Faglig og pedagogisk medvirkning som skolen legger rammene for*
- *Åpen og toveis dialog på sosiale, mellommenneskelige relasjoner*
- *Deltakelse i gjennomføringer*
- *Deltakelse i evalueringer*
- *Dele kompetanse med elever og lærer til stede*
- *Delta på utflukter – utedager*

I forhold til *tilgjengelighet i samarbeid mellom hjem og skole*

- *Høy grad av tilgjengelighet*
 - *budskap kan gis uavhengig av tid og sted*
 - *flere kanaler*
- *Tilbakemeldinger gis innenfor ordinær arbeidstid*

6.2.3 Solberg skole

Det er tre 6. klasser som deltar i prosjektet. Det er de samme klassene som var inne i prosjektet fra start av (den gang 5. klasse), slik at her er kontinuiteten godt ivaretatt. To av de tre lærerne som var med fra start av, er fortsatt i prosjektet. En av lærerne har fødselspermisjon, og vikaren deltar i prosjektet.

Det ble avholdt egne foreldremøter angående prosjektet ved prosjektstart og ved skolestart dette skoleåret. Forsker Petter Kongsgården var til stede på begge møtene. På foreldremøte ved skolestart i august 2003, ble lærernes omforente begreper på kvalitet presentert for de foresatte. De ble presentert i plenum, på overhead. De foresatte ble bedt om å komme med synspunkter og/eller drøfte det videre på de møtene som skulle skje klassevis. Lærerne meldte tilbake at de foresatte var positive til

prosjektet, men at det var uttrykt en viss bekymring for forskjellene mellom de som hadde tilgang til teknologien som ble benyttet, og de som ikke hadde det.

Bruken av SMS fungerer godt begge veier for alle tre klassene i prosjektet. Lærerne ser over innkomne meldinger daglig på skolen, og svarer på meldinger fra de foresatte senest i løpet av et døgn. E-post blir brukt noe ved skolen, men i mindre grad enn SMS og mobiltelefon. Det er avklart at fraværmeldinger for inntil tre dager kan sendes elektronisk.

Skolen har akkurat fått etablert egen hjemmeside og er nå i gang med å legge ut ukeplaner og lekseplaner på klassenes områder. Skolen har vedtatt å ta i bruk FirstClass som kommunikasjonsplattform (LMS), og det er 6. klasse som vil bli prioritert når programmet er på plass i løpet av høsten 2003.

6.2.4 Skavanger skole

Det er tre klasser som deltar ved skolen, en 3., 5. og 6. klasse. De lærerne som er med i prosjektet har vært med fra start av. På den måten er kontinuiteten i prosjektet god. Det er avholdt egne foreldremøter angående prosjektet ved prosjektstart og ved skolestart dette skoleåret. Forsker Petter Kongsgården var til stede ved begge møtene. Mangel på nødvendig utstyr og programvare har tatt mye av oppmerksomheten for de lærerne som deltar i prosjektet. Av den grunn har de utsatt drøftingen med de foresatte og implementeringen av de omforente begrepene på kvalitet. Skolen ønsker å komme tilbake til det i løpet av høsten, i samarbeid med og støtte fra prosjektleder.

Lærerne er godt i gang med bruk av mobiltelefon og SMS. Lærerne sjekker e-post og SMS hver dag, og responstiden skal være innenfor 24 timer. I helger og på andre fridager blir meldinger normalt ikke besvart. De har egen hjemmeside der ukeplaner legges ut på klassenes egne områder. Hjemmesiden brukes også til å vise ulike arbeider klassene holder på med og legge ut nyttig og relevant informasjon til de foresatte. Skolen bruker eZ-publish som plattform for skolens hjemmeside og kommunikasjonsplattform (LMS). Skolen har per dags dato ikke fått kommunikasjonsplattformen operativ, men dette vil forhåpentligvis skje i løpet av høsten.

Skolen har utarbeidet egne retningslinjer for bruk av elektronisk kommunikasjon, som de mener skal være et supplement til skriftlig informasjon og samtaler for å bedre samarbeidet mellom hjem og skole:

Bruk av SMS-meldinger:

- *generell informasjon som gjelder enkeltelever*
- *hastemeldinger*
- *meldinger om fravær dersom det ikke er hensiktsmessig å sende meldinger skriftlig*

Bruk av e-post:

- *felles beskjeder*
- *lengre meldinger enn det er praktisk å sende via SMS*
- *melding om fravær*
- *bulk mail sendes ut når noe nytt er lagt ut på hjemmesida*

Bruk av Internett og skolens hjemmeside

- *ulike undervisningsplaner og ukebrev gjøres tilgjengelig*
- *opprette samarbeidsrom for de foresatte*

Siden faren for feilsendinger er til stede, sender ikke skolen ut informasjon som kan rammes av lov om personvern elektronisk. Avvik her kan gjøres ved nærmere avtale med de foresatte. Slik avtale skal da gjøres skriftlig.

6.2.5 Efteløt skole

Det er tre klasser som deltar i prosjektet, 4/5., 6. og 7. klasse. Lærerne som deltar i prosjektet har vært med fra start. Kontinuiteten i prosjektet er derved god. Det er avholdt egne foreldremøter ved prosjektstart og ved skolestart dette skoleåret. Forsker Petter Kongsgården var til stede ved begge møtene. På grunn av mangel på nødvendig utstyr og programvare har Efteløt skole valgt "egne" løsninger i forhold til oppbygging av hjemmeside og kommunikasjonsplattform. Skolen produserer hjemmesiden i FrontPage og bruker Skolenettet som kommunikasjonsplattform i samarbeidet mellom hjem og skole. Det er opprettet egne rom for de klassene som deltar i prosjektet, der de foresatte har fått tilgang gjennom eget brukernavn og passord. Det er opprettet diskusjonsforum der de foresatte og skolen kan drøfte ulike problemstillinger som opptar foresatte og lærere i forhold til elevenes læring og utvikling. Skolen har foreløpig kun en ISDN linje, noe som gjør at nett-tilgangen er ustabil og treg. Dette vil bli rettet på i løpet av høsten.

Skolen har utarbeidet egne retningslinjer for bruk av elektronisk kommunikasjon:

SMS brukes normalt til:

- *generell informasjon som gjelder enkeltelever*
- *informasjon om brev, meldinger i loggbok eller lignende som sendes hjem / til skolen*
- *hastemeldinger*
- *meldinger om fravær dersom det ikke er hensiktsmessig å sende meldinger skriftlig*
- *positive meldinger*

SMS brukes normalt ikke til:

- *informasjon som handler om atferd av en slik art at det skal sendes i brev*
- *andre beskjeder der eventuell feilsending vil bli rammet av Lov om personvern*

E-post brukes normalt til:

- *felles beskjeder av generell art*
- *lengre meldinger enn det er praktisk å sende via SMS*
- *utsending av skriv – både som vedlegg og informasjon om at slike finnes på skolens nettsted*
- *melding om fravær*

Bruk av Internett og skolens hjemmeside

- *ulike undervisningsplaner, ukebrev, arbeidsplaner og annen relevant informasjon gjøres tilgjengelig på et felles hjemmeområde på Internett (Skolenettet). Lærere, elever og foresatte får tilgang til de ulike områdene, etter behov, gjennom tildeling av eget brukernavn og passord. Det er opprettet ulike diskusjonsforum mellom lærere og foresatte og foresatte imellom. Det er utarbeidet brukerveiledning og det holdes kurs for foresatte i bruk av nettet.*

Prosjektet medfører økt tilgjengelighet, og meldinger til lærerne sjekkes jevnlig mellom 0730 og 1800. SMS vil normalt bli besvart samme arbeidsdag. E-post leses og

besvares en gang per arbeidsdag. I helger og på andre fridager blir meldinger normalt ikke besvart.

Skolen har gjennomført prosessen med å implementere de omforente begrepene på kvalitet overfor de foresatte. På felles foreldremøte ble de foresatte delt inn i grupper og operasjonaliserte begrepene på kvalitet, på samme måte som lærerne hadde gjort tidligere. Dette var viktig for at de foresatte skulle få et eierforhold til prosjektet og prosjektets problemformuleringer, som danner grunnlaget for oppfatning av kvalitet i samarbeidet mellom hjem og skole. De foresattes oppfatning av kvalitet på samarbeid mellom hjem og skole på følgende utvalgte områder:

Kontakt med skolen som gjelder forhold knyttet til ditt barns faglige og sosiale utvikling

- *Kvalitetskrav til lærerne: "kjøreregler" for hva foreldrene skal ha tilbakemelding på og hvordan tilbakemeldingen skal skje (skriftlig og/eller muntlig, SMS og/eller e-post).*
- *Viktig med personlig kontakt når det gjelder sosiale forhold – god tilgjengelighet til lærere og rektor*
- *Mulighet (invitasjon) til å være med i faglige diskusjoner på individuelt plan*

Kontakt med skolen som gir deg trygghet på hvordan du kan støtte opp om ditt barns (dine barns) faglige og sosiale utvikling

- *Hva det jobbes med i fagene og hvordan arbeidsmetodene er.*
- *Viktig for foresatte å kjenne til skolens regelverk når det gjelder sosial utvikling*
- *Forslag til tiltak ved behov*
- *Klar vurdering av eleven for at de foresatte bedre skal vite hva de må jobbe mer med sammen med eleven*
- *Hyppe tilbakemeldinger hvis/når det oppstår problemer*
- *Regelmessig kontakt med skolen for å kunne støtte barna på hjemmebane*
- *Faglig veiledning fra skolen og sikre felles forståelse av sosiale verdier*

Informasjon fra skolen som gjelder planer for fag og temaer skolen jobber med

- *Ukeplan og ukebrev er veldig viktig for å holde seg oppdatert*
- *1/2 årsplaner to ganger per år*

Informasjon fra skolen om hvordan de jobber for å nå faglige og sosiale mål for elevene (ditt barn)

- *Læringsmetoder (lærernes målsettinger for klassen). Skole/hjem må jobbe på samme måte. Informasjonen legges inn i ukeplanen.*
- *Informasjon fra skolen før eventuelle tiltak vedr. sosial atferd igangsettes (kan bruke diskusjonsforum på Skolenettet)*
- *Ved behov for ekstra samarbeid – skolen ta rask kontakt*
- *Faglig evaluering i samarbeid med foreldrene med vekt på individuell oppfølging*

Hva du / dere ønsker reell medvirkning i og innflytelse på av skolens virksomhet (arbeid):

- *Viktige avgjørelser bør tas opp med de foresatte, f.eks. via diskusjonsforumet på Skolenettet*
- *Bidra med kompetanse i forbindelse med tilvalgsfag, aktiviteter, utedager og lignende – sosiale aktiviteter*
- *Miljøet i klassen og på skolen*
- *Mengden hjemmearbeid*
- *Foresatte må bli hørt og få tilbakemelding når problemer blir tatt opp*
- *Være med å evaluere læremetoder*

Bruk av Skolenettet i samarbeid skole – hjem:

- informasjon fra skolen
 - *Felles informasjon (læreplaner, ukeplaner osv) og viktige begivenheter, men beholde personlig melding i "postkassa"*
 - *FAU referater*
- rom for lærer til å legge ut informasjon til og kommunisere med enkeltforesatte (lukket for innsyn fra andre)
 - *Ved generell informasjon. Direkte kommunikasjon ved ekstra tiltak.*
 - *(de foresatte var generelt skeptiske til denne form for kommunikasjon)*
- presentasjoner av arbeid klassen har gjort / vært med på (bilder og tekst)
 - *Hyggelig for både foresatte og elever*
 - *Presentasjoner av arbeider og bruk av bilder helt ok. Skeptisk til bruk av navn knyttet til bilder.*

NB! Viktig at foresatte kan velge å være anonyme (hvis de vil) når de deltar i diskusjonsforumet på Skolenettet.

Med utgangspunkt i lærernes og de foresattes operasjonalisering av begreper og områder for kvalitet, har skolen nå et meget godt grunnlag for å skape et bevisst forhold til innholdet i samarbeidet mellom hjem og skole.

7 Metodebruk

7.1 Evaluering som metode

Evalueringsforskning handler om å undersøke og vurdere hva som er oppnådd gjennom konkrete tiltak som er iverksatt, og den effekt et tiltak har hatt. Evaluering kan også være å måle (se på) virkningen av et program opp imot de målene man ønsket å oppnå.

Evaluering handler i alt vesentlig om å systematisere informasjon om ulike emner eller områder (her samarbeid hjem – skole) med sikte på at bestemte personer (virkosomheter) skal bruke denne informasjonen til ulike formål. En slik tilnærming blir ofte betegnet som en brukerorientert evaluering. Kunnskapen man henter ut av evalueringen skal, på en eller annen måte, tilbakeføres til ulike brukergrupper. I vårt prosjekt vil brukergruppene være Kommunenes sentralforbund (KS), den enkelte skole og foreldregruppen. Evaluering blir også sett på som en *"systematisk innsamling av data for å skille og analysere virkningen av et forsøk på å skape endring på et gitt område"* (Almås, 1990).

Til vanlig skiller man mellom to former for evaluering; målevaluering og prosessevaluering. Ved målevaluering undersøkes det om ett eller flere mål er oppnådd, noe som også betegnes som resultatevaluering. I prosessevaluering er hensikten å vurdere hvordan prosjekter gjennomføres fra start til mål.

I dette prosjektet er målevaluering brukt som form. Undersøkelsen er longitudinell ved at data samles inn på to tidspunkt, tidlig i prosjektfasen og mot slutten av prosjektfasen. På den måten blir det mulig å dokumentere endring og utvikling, og identifisere suksessfaktorer og fallgruver. Vi benytter ikke kontrollgruppe i dette prosjektet. Grunnen til det er at utvalget i denne undersøkelsen er så lite at verdien av sammenlignbarheten ville hatt store begrensninger.

7.2 Datainnsamling

Vi har valgt metodetriangulering eller metodekombinasjon, gjennom innhenting av både kvantitative og kvalitative data. Dette for å sikre mest mulig pålitelige data og for å dekke de nivåer som undersøkelsen skal favne om på en best mulig måte. Det gjennomføres en spørreundersøkelse av lærere og foresatte i prosjektet vår 2003, som gjentas ved avslutning av prosjektet høst 2004. På samme måte gjennomføres det intervjuer av et utvalg lærere og foresatte vår 2003, som gjentas høst 2004. Videre intervjues de IKT ansvarlige på kommune- og skolenivå i de to kommunene.

Intervju kan være nyttige når behovet for detaljerte og nyanserte tilbakemeldinger er viktig. I motsetning til den "enveis" informasjon som gjelder for den kvantitative undersøkelsen, genererer intervju en stor mengde informasjon - ikke bare om hva de tenker og føler, men også innspill til hvorfor de tenker som de gjør. Intervjuene blir gjennomført som problemsentrerte intervju. Det er de samme kvalitetsområdene som spørreundersøkelsen er bygd på. Det blir utformet en intervjuguide med åpne svarmuligheter innenfor alle områdene. Intervjuguiden blir sendt intervjuobjektene i forkant, men vil først og fremst bli benyttet som "hukommelsesstøtte" for den som gjennomfører intervjuene. Intervjusituasjonen vil bli forsøkt lagt mest mulig opp som en samtale. Ved å benytte problemsentrert intervju med intervjuguide er det lettere å sammenligne svarene som gis. Intervjuene gjennomføres med båndopptager og skrives ut i etterkant. Utskriften av intervjuene blir gjort i alminnelig bokmål, der dialekter er tatt vekk og setningsfeil rettet opp. Dette fordi det er problemstillingene knyttet til de ulike områdene som vil stå i fokus og hvor verdien av talens form er lite vesentlig. Intervjuene analyseres ved at de først leses igjennom for å få et generelt inntrykk av det samlede materialet. Deretter blir materialet lest igjennom på nytt og svarene kategorisert innenfor de områdene som intervjuene dreide seg om. På den måten knyttes materialet sammen meningsmessig innenfor det enkelte området, selv om utsagnene har forekommet spredt i teksten.

Selve datainnsamlingen har vært postal, og spørreskjema med følgebrev er distribuert ut til den enkelte skole som har vært med i undersøkelsen. Den enkelte skole har så hatt ansvaret for å distribuere undersøkelsen ut til foresatte og klassestyrere. En fordel med postale undersøkelser er at respondenten kan ta seg den tid som er nødvendig for å besvare spørsmålene, og selv velge når de skal besvares. Ulempen er at det er mindre hindringer for å la være å svare, og at det ikke finnes noen kontroll på at respondenten har gitt uttrykk for sin egen personlig oppfatning, uten innblanding fra andre.

En ufravikelig standard i denne type undersøkelser er at respondentene skal bli garantert anonymitet i forhold til oppdragsgiver eller andre eksterne brukere av data.

På mange spørsmål skal respondentene angi sitt svar på en skala, her fra 1 til 6. Vi har valgt å benytte en 6 punkts numerisk skala, og labelt ytterpunktene med "*1 svært liten grad*" og "*6 svært stor grad*".

Ved informasjonsmøtet for de foresatte ved prosjektstart (januar 2003), ble de bedt om å besvare et enkelt spørreskjema som omhandlet noen sentrale områder i samarbeid hjem – skole. Denne undersøkelsen vil ikke gå inn som del av evalueringen,

men tjente kun som en "statusbeskrivelse" på noen av de områdene som inngår i prosjektet og som en rettesnor for det videre arbeidet ved den enkelte skole.

7.3 Reliabilitet og validitet

I all forskning er dataenes pålitelighet, reliabilitet, et grunnleggende spørsmål. Det handler om hvilke data som brukes, hvordan de samles inn og hvordan de bearbejdes. For å oppnå høy reliabilitet har vi bygd opp spørreskjemaene slik at det er flere spørsmål som dekker opp det enkelte fenomen eller område i undersøkelsen.

Validitet dreier seg først og fremst om å unngå forskningsmessige fallgruver. Det handler om undersøkelsens gyldighet, i vid forstand. Det er snakk om validitet i forhold til de målinger som gjøres; i forhold til det å kunne påvise sammenhenger og til eventuelle generaliseringer av resultatene. Hovedspørsmålet er om man har lyktes i å måle det en ønsker å måle, med tilfredsstillende grad av presisjon. Dette går under betegnelsen *begrepsvaliditet*. Denne undersøkelsen baserer seg på spørreskjema og intervju av et representativt utvalg informanter. For å unngå for like svarmønstre, slik at informantene lett ikke reflekterer over svaralternativene, er noen av spørsmålene i spørreskjemaet snudd. Det er gjort ved at noen av spørsmålene er utformet både som positive og negative utsagn. For å finne fram til begrepsmessige områder i spørreundersøkelsen er det gjennomført faktoranalyser.

Når det gjelder muligheten for generalisering av resultatene fra dette prosjektet, er materialet så lite at det vil være forskningsmessig vanskelig å forsvare. Det er heller ikke hensikten med prosjektet. Målet er å peke på ulike typer suksessfaktorer og ulike fallgruver. Disse vil være relatert til de skolene som deltok i prosjektet, men være til nytte for andre skoler og kommuner i deres tilrettelegging, dersom de ønsker å iverksette liknende satsing på samarbeid hjem – skole.

Ut fra disse betraktningene mener vi reliabiliteten og validiteten i undersøkelsen er tilfredsstillende.

8 Spørreundersøkelse

8.1 Spørreundersøkelse fase 1

Undersøkelsen er gjennomført som en spørreundersøkelse av foresatte og lærere i de klassene som deltar i prosjektet. Det er til sammen 9 klasser fordelt på tre skoler. Det er skolene selv som har søkt om prosjektmidler, og det er skolene selv som har valgt ut klassene og lærerne som deltar. På den måten er denne undersøkelsen verken basert på et tilfeldig eller strategisk utvalg av skoler eller klasser.

Undersøkelsen ble gjennomført ved at skolene fikk tilsendt spørreskjema, med orientering om hvem og hvordan skjemaet skulle fylles ut. Skjemaene ble levert tilbake til skolene i lukket konvolutt. Dataene er analysert av Telemarksforskning-Notodden, ved forsker Petter Kongsgården, og alle opplysningene er anonyme og umulig å spore tilbake til informantene. Det var den eller de foresatte som barnet bor hos, og som samarbeider med skolen om barnets utvikling som skulle besvare spørreskjemaet. Vi ønsket f. eks. ikke at foresatte skulle besvare skjemat i fellesskap. I ettertid ser vi at dette har vært uklart formulert i spørreskjemaet. Det er derfor sannsynlig at det er få foresatte som har levert inn mer enn ett skjema. Vi er ikke sikre på det, og dette kan selvsagt føre til skjevheter i undersøkelsen. Vi mener imidlertid at den er liten. Det er alltid en viss risiko for skjevheter når undersøkelser gjennomføres på denne måten.

Det kan være de som er mest positive til samarbeid mellom hjem og skole som besvarer skjemaene, mens de som er negative lar være.

I de ni klassene som deltar i prosjektet går det 180 elever. Det er 159 foresatte som har besvart undersøkelsen, av dem er 97 kvinner og 62 menn. Dette er en nullpunktsmåling, og undersøkelsen skal gjentas om ca. ett år. Videre skal det gjennomføres intervju av et utvalg informanter i nærmeste framtid. Målet med prosjektet er å peke på mulige suksessfaktorer og fallgruver i samarbeid mellom hjem og skole ved bruk av ny teknologi. Undersøkelsen vil ikke under noen omstendigheter være representativ og ut fra det anser vi svarandelen som tilfredsstillende.

8.2 Utforming av spørreskjema

Spørreskjemaet til de foresatte er utformet på bakgrunn av at forsker Petter Kongsgården har sett på tidligere kartleggingsundersøkelser av samarbeid mellom hjem og skole, både det Telemarksforsking-Notodden og andre virksomheter har gjort tidligere. Dette har så blitt drøftet i prosjektgruppa, som har tatt den endelige avgjørelsen for utformingen av skjemaet. Spørreskjemaet følger som vedlegg til dette notatet.

Spørreskjemaet er bygd opp rundt de foresattes tilfredshet med skolen generelt og den totale tilfredshet med samarbeid mellom hjem og skole. Skjemaet er delt inn i områder eller temaer, der hensikten har vært å identifisere hva som påvirker oppfatningene om tilfredshet. Det er bedt om en del bakgrunnsinformasjon fra de foresatte. Dette er ikke interessant i seg selv, men bedt om for å kunne vurdere om det er forskjeller i ulike grupper av foresatte og deres vurdering av samarbeidet mellom hjem og skole. Videre er det bedt om slike opplysninger for å vurdere det samme opp mot holdninger til og bruk av ny teknologi i samarbeidet mellom hjem og skole.

8.3 Foreløpig analyse

I denne foreløpige analysen av undersøkelsen har vi kun tatt for oss de foresatte. Det er ikke gjennomført noen omfattende analyse av materialet i denne omgang. Målet har vært å identifisere områder som peker seg ut som de viktigste i samarbeidet mellom hjem og skole. Vi har sett på holdningen til og mulighetene for bruk av ulik teknologi, samt i hvilken grad de foresatte er opptatt av forhold som har betydning for egne barns læring. Dette sett i sammenheng med operasjonaliseringen av begrepet kvalitet innenfor ulike definerte områder, mener vi skal gi skolene et godt grunnlag for å gjøre prioriteringer på innhold i og form på samarbeidet mellom hjem og skole i prosjektperioden.

8.4 Oppfatning av samarbeidet mellom hjem og skole

Spørreskjema kan logisk inndeles etter følgende områder:

- *Barnets trivsel*
- *Lærerens egenskaper - foresattes oppfattelse av lærer*
- *Skolens evne til å håndtere konflikter*
- *Brukertilfredshet kommunikasjon skole-hjem*
- *Foresattes involvering*
- *Muligheten til å delta i egne barns læringsprosess*
- *Kontakt foresatte imellom*
- *Skolen ønsker medvirkning*
- *Ønsker som foresatt å medvirke*
- *Kunnskap (Undervisning/Normer og regler)*

I analyser av svarene fra de foresatte har vi benyttet faktor analyse for å avdekke eventuelle underliggende strukturer i datamaterialet gjennom samspill i de målte variablene/påstandene (en slags klassifikasjon av de opprinnelige variablene).

Metoden erstatter det store antall variable/påstander med et lavere antall underliggende faktorer (reduksjon av dimensjoner). Gjennom en slik reduksjon har vi endt opp med følgende kvalitetsområder,

- **Trivsel**

(barnets trivsel, lærerens egenskaper, evne til å håndtere konflikter og brukertilfredshet kommunikasjon skole-hjem)

- **Foresattes involvering**

(barnet gjør det skolefaglig bra, snakker med barnet om hvordan det trives på skolen, at barnet forstår viktigheten av skolearbeid, følger nøye med på hjemmelekser, at det er lett å følge med på hva barnet har av hjemmelekser, hjelper barnet med hjemmelekser)

- **Muligheten til å delta i egne barns læringsprosess**

(god dialog med skolen om barnets faglige og sosiale utvikling, orientering om det faglige opplegget i klassen, diskutere med lærerne om undervisningsmetoder, diskutere hva elevene skal lære, tilfredsstillende innflytelse på hva barnet lærer, diskutere læring på foreldremøter, delta i evaluering av undervisningsopplegg)

- **Kjennskap og innflytelse til normer og regler**

(god kjennskap til normer og regler som gjelder for klassen, god kjennskap til normer og regler som gjelder på skolen, har tilfredsstillende innflytelse på normer og regler i skolen, regler og normer på skolen er i samsvar med hjemmets)

- **Kontakt foresatte imellom**

(diskuterer ofte med andre foresatte i klassen om barnet trives på skolen, diskuterer ofte med andre foresatte i klassen om hvordan undervisningen er, foresatte gjør mye for det sosiale i klassen)

- **Skolen ønsker medvirkning**

(delta på skoleutflukter eller forberedelse av disse, være med å utvikle det sosiale miljøet blant elevene, bidra med dine erfaringer i skolens undervisning, bidra med å legge planer for den klassen barnet ditt går, være med å utvikle skolens mål for opplæringen, være med å styre skolen gjennom råd og utvalg)

- **Ønsker som foresatt å medvirke**

(delta på skoleutflukter eller i forberedelse av disse, være med å utvikle det sosiale miljøet blant elevene)

som vi mener har relevans for vår måte å definere samarbeidet skole – hjem på.

Faktoren **Trivsel** inneholder flere områder som viser en sterk sammenheng i undersøkelsen. Dette betyr at de foresattes oppfatning av barnets trivsel, lærerens egenskaper, skolens evne til å håndtere konflikter, samt tilfredsheten med kommunikasjon hjem - skole samvarierer. M.a.o. at foresatte som har en positiv oppfatning av barnets trivsel, gjerne har et positivt syn på lærerens egenskaper osv.

Regresjonsanalyse er benyttet for å identifisere hvilke av kvalitetsområdene som er av størst betydning for de foresattes oppfatning av samarbeidet mellom skole og hjem.

Hva forklarer de foresattes oppfatning av skole-hjem samarbeidet?

Vi har kjørt en trinnvis regresjon med alle de ulike faktorene definert ovenfor som uavhengige variable opp mot oppfatningen om samarbeidet skole-hjem som avhengig variabel.

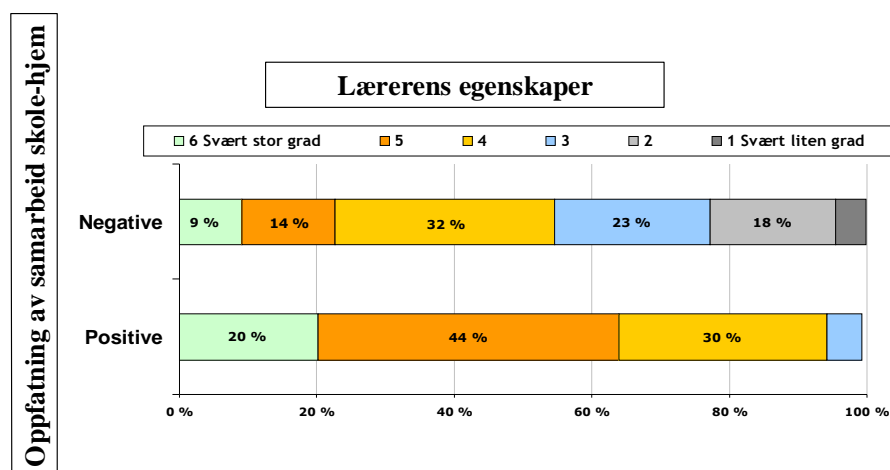
Analysen avdekker at faktorene **”Trivsel”** og **”Kjennskap og innflytelse til normer og regler”** forklarer om lag 50 prosent av variasjonen i de foresattes oppfatning av skole – hjem samarbeidet. I all hovedsak er det faktoren trivsel, og da spesielt de foresattes oppfatning av **lærerens generelle egenskaper** som er viktig.

Ser vi på enkeltspørsmål under *lærerens egenskaper*, er det spesielt de foresattes oppfatning om **lærerens evne til få barnet til å tro på seg selv** og **lærerens evne til å variere undervisningen** som er de to enkeltfaktorene som forklarer mye av variasjonen i oppfatning om samarbeidet.

En regresjon av alle enkeltspørsmålene som uavhengige, avdekker at den viktigste enkeltstående variabelen var: oppfatningen blant foresatte (**Jeg har god dialog med skolen om barnets faglige og sosiale utvikling**). M.a.o. foresatte som oppfatter at de har en god dialog med skolen på dette området, er naturlig nok mer fornøyd med samarbeidet mellom hjem og skole.

Generelt kan vi si at foresatte som er fornøyd med hjem – skole samarbeid har en mer positiv oppfatning av

- **Lærerens egenskaper**

Figuren over illustrerer sammenhengen mellom holdningen til samarbeid hjem – skole og de foresattes oppfatning av lærerens egenskaper. Vi har splittet de som er positive til samarbeidet hjem – skole, og de som er negative. Positive defineres som andelen som har svart 4, 5 eller 6, og de negative er andelen som har svart 3, 2, 1 eller vet ikke. Figuren viser at blant de som er positive til samarbeid hjem – skole (nederste søyle), har en andel på nær 98 prosent svart 4, 5 eller 6 på spørsmål om lærerens egenskaper. Dette betyr at foresatte som er positive til lærerens evne til å

- variere mellom ulike undervisningsformer,
- knytte undervisningen til aktuelle saker,
- motivere til økt innsats
- gi konstruktive tilbakemeldinger
- tilpasse undervisningen til barnets behov
- få barnet til å tro på seg selv

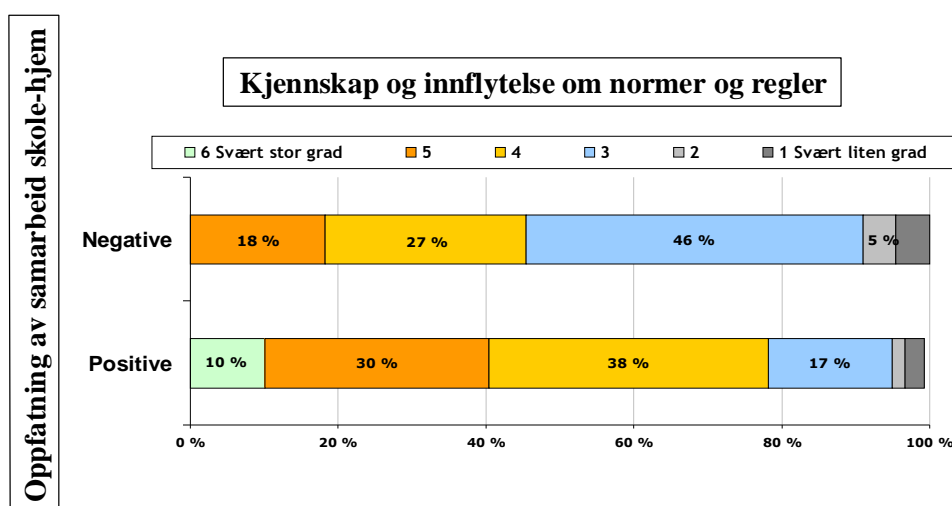
også er positive til samarbeidet hjem – skole. Tilsvarende gir foreldre som er mindre positive til samarbeidet hjem – skole på måletidspunktet, uttrykk for en mindre tilfredshet med lærerens egenskaper. Dette er det viktigste enkeltområde som forklarer hvorfor noen foresatte er positive til samarbeidet, og noen er mindre positive. Det henger sammen med deres holdning til læreren.

Samtidig forklarer de foresattes oppfatning om deres kunnskap om

- *Kjennskap til normer og regler for klassen*
- *Kjennskap til normer og regler for skolen*
- *Tilfredsstillende innflytelse på normer og regler i skolen*
- *Normer og regler i samsvar med dem man har hjemme*

også noe av holdningsforskjellene vi avdekker i.f.t. samarbeidet hjem – skole.

- **Kjennskap og innflytelse i.f.t. normer og regler**

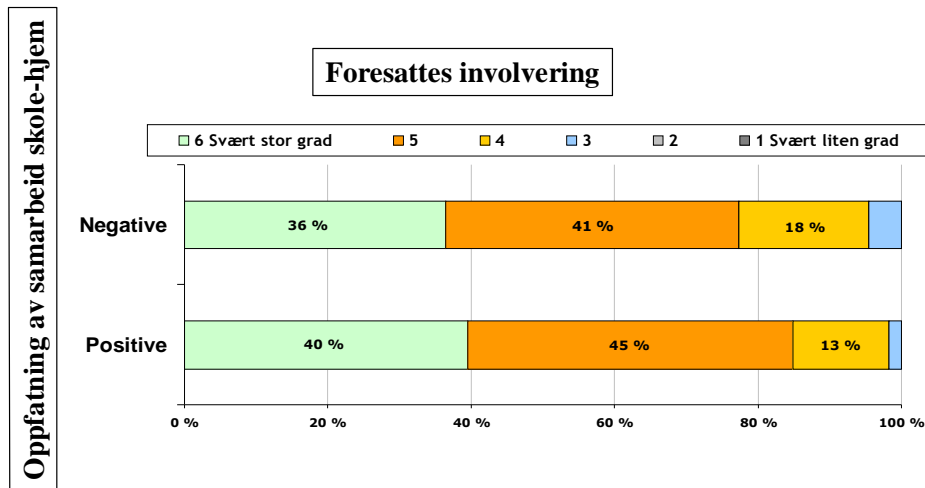

Figuren over illustrerer sammenhengen mellom holdningen til samarbeid hjem – skole og de foresattes oppfatning om egen kjennskap og innflytelse i.f.t. normer og regler i klassen og skolen. Vi har splittet igjen de som er positive til samarbeidet hjem – skole, og de som er negative. Figuren viser at blant de som er positiv til samarbeid hjem – skole (nederste søyle), har en andel på nær 78 prosent svart 4, 5 eller 6 på spørsmål om kjennskap til og innflytelse på normer og regler. Dette betyr at foresatte som er positive til samarbeid hjem – skole, også har en høyere oppfatning om egen kjennskap og innflytelse.

I tillegg har foresatte som har større grad av involvering i barnet i betydningen

- *opptatt av at barnet gjør det skolefaglig bra*
- *snakker ofte med barnet, følger nøye med, oppmuntrer*
- *opptatt av at barnet skal forstå at skolearbeid er viktig*
- *hjelper ofte barnet med hjemmearbeid.*

- **Involvering i barnet**

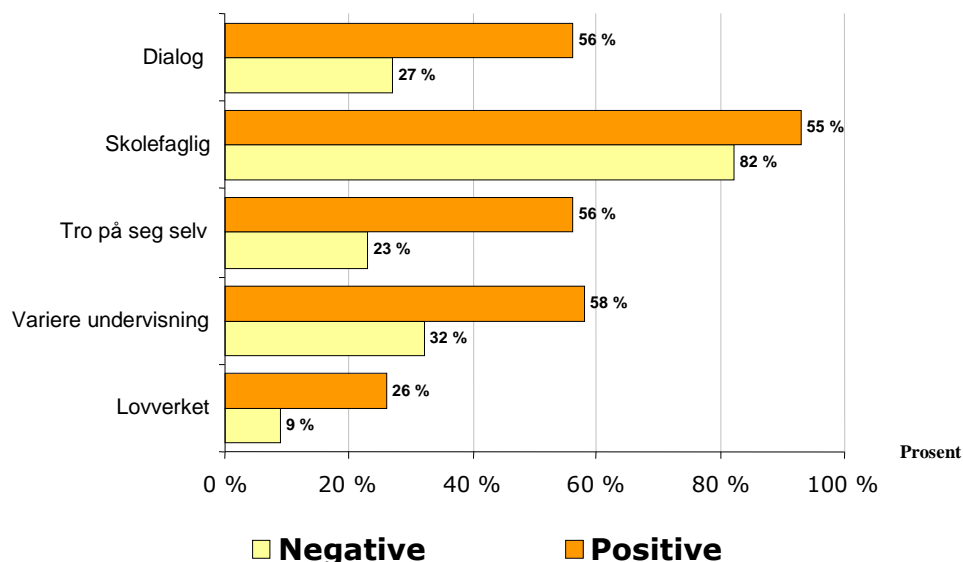

Figuren avdekker ikke de samme forskjellene som vi fant i.f.t. **Trivsel** (barnets trivsel, lærerens egenskaper, konflikter og brukertilfredshet kommunikasjon hjem – skole) og **Kjennskap normer og regler**, men avdekker en liten holdningsforskjell i.f.t.samarbeid hjem – skole, som de andre variablene ikke fanger opp. Spesielt kan vi si at foresatte som er fornøyd med skole hjem samarbeid, har en mer positiv oppfatning av

- *Dialogen med skolen om barnets faglige og sosiale utvikling*
- *Opptatt av at barnet gjør det skolefaglig bra på skolen*
- *At lærerne er gode til å få barnet til å tro på seg selv og sine evner*
- *At lærerne er gode til å variere undervisningsformene*
- *Kunnskap om lovverket*

Hvor uenig eller enig du er til det enkelte utsagn...

Andel som har svart 5 eller 6

Figuren over viser den samme inndelingen i positive vs negative til samarbeidet hjem – skole. Men her vises h.h.v. andelen som er svært positive til de enkeltspørsmål som regresjonsanalysen avdekker som viktige forklaringsvariable for holdningene til

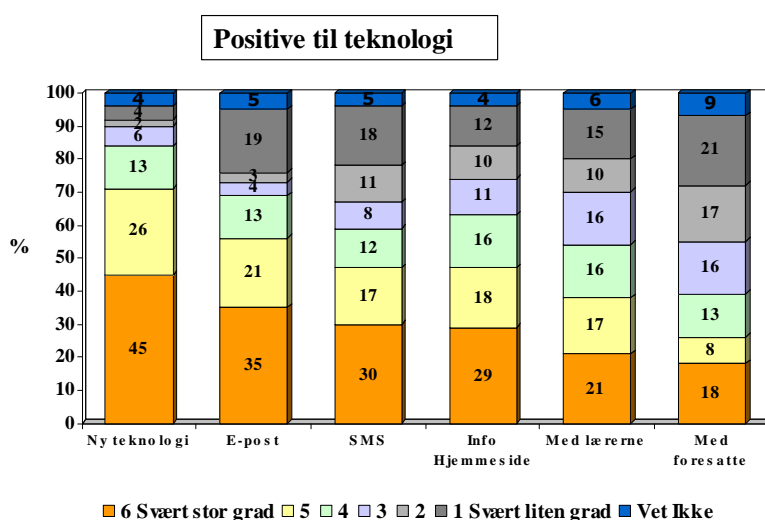
samarbeid hjem – skole. F. eks. viser figuren at en andel på 56 prosent har svart 5 eller 6 (svært positive) på spørsmålet om deres oppfatning om ”Dialogen med skolen om barnets faglige og sosiale utvikling” blant de som er positive til samarbeidet hjem – skole. Motsatt er kun en andel på 27 prosent like tilfredse med dette, blant de som er negative til samarbeidet.

Videre ser vi at disse enkeltspørsmålene som forklarer mye av holdningsforskjellene i.f.t. samarbeid hjem – skole, viser store forskjeller i andelen svært positive.

Av undersøkelsen går det fram, men som ikke er vist i tabells form her, at kvinner er signifikant mer positive til samarbeid mellom hjem og skole enn menn. Videre viser det seg at norske foresatte (der en eller begge foreldrene er norskfødte) ikke er mer positive enn fremmedspråklige foresatte.

• Holdning til bruk av teknologi

Vi har ikke avdekket noen store forskjeller m.h.p. holdninger til bruk av teknologi. Generelt kan vi si at holdningen er udelt positiv til å ta i bruk ny teknologi, noe figuren nedenfor viser. Her gir i overkant av 80 % av de foresatte uttrykk for at de er positive.

Bruk av teknolog i samarbeid hjem - skole:

Har hatt kontakt på telefon

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1 ja	111	69,8	70,3	70,3
Valid 2 nei	47	29,6	29,7	100,0
Total	158	99,4	100,0	
Missing 0 ikke svart	1	,6		
Total	159	100,0		

Har hatt kontakt via SMS

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1 ja	53	33,3	34,0	34,0
	2 nei	103	64,8	66,0	100,0
	Total	156	98,1	100,0	
Missing	0 ikke svart	3	1,9		
Total		159	100,0		

Har hatt kontakt via e-post

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1 ja	51	32,1	32,7	32,7
	2 nei	105	66,0	67,3	100,0
	Total	156	98,1	100,0	
Missing	0 ikke svart	3	1,9		
Total		159	100,0		

Har deltatt i samtalerom på skolens hjemmeside

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1 ja	6	3,8	3,9	3,9
	2 nei	149	93,7	96,1	100,0
	Total	155	97,5	100,0	
Missing	0 ikke svart	4	2,5		
Total		159	100,0		

Av tabellene over ser vi at det er telefonen som har vært mest brukt for å kommunisere med skolen.

Jeg kan benytte PC når jeg har behov for det

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1 ja	143	89,9	97,3	97,3
	2 nei	4	2,5	2,7	100,0
	Total	147	92,5	100,0	
Missing	0 ikke svart	12	7,5		
Total		159	100,0		

Vi ser at nær 90 % av de foresatte kan benytte PC når de har behov for det.

Den er knyttet til internett

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1 ja	127	79,9	87,6	87,6
	2 nei	18	11,3	12,4	100,0
	Total	145	91,2	100,0	
Missing	0 ikke svart	14	8,8		
Total		159	100,0		

Nær 80 % av de foresatte tilgang til nettet.

Jeg har et bevisst forhold til Internett

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1 i svært liten grad	24	15,1	15,7	15,7
	2	3	1,9	2,0	17,6
	3	10	6,3	6,5	24,2
	4	30	18,9	19,6	43,8
	5	38	23,9	24,8	68,6
	6 i svært stor grad	48	30,2	31,4	100,0
	Total	153	96,2	100,0	
Missing	0 ikke svart	2	1,3		
	7 vet ikke	4	2,5		
Total		6	3,8		
Total		159	100,0		

Av tabellen går det fram at 73 % av de foresatte gir uttrykk for at de i stor grad (4, 5 og 6) har et bevisst forhold til Internett. Dette er et høyt tall selv om 17 % har et lite bevisst forhold.

Jeg har egen e-post adresse

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1 ja	121	76,1	83,4	83,4
	2 nei	24	15,1	16,6	100,0
	Total	145	91,2	100,0	
Missing	0 ikke svart	14	8,8		
Total		159	100,0		

Det er 76 % av de foresatte som har egen e-post adresse.

8.5 Sluttkommentar

Av undersøkelsen går det fram at det er dialogen med skolen om barnets faglige og sosiale utvikling, lærerens egenskaper og det at de foresatte har kjennskap til og innflytelse på normer og regler som betyr mest for deres oppfatning av kvaliteten på samarbeidet mellom hjem og skole. Dette er forhold som utfordrer graden av kontakt mellom hjem og skole, og hva denne kontakten bør inneholde. Skolen og lærerens evne til å skape rom for dialog, der elevenes læring og sosiale utvikling står i fokus vil ha en sterk positiv effekt på opplevelsen av kvalitet på samarbeidet mellom hjem og

skole. De foresattes kjennskap til og innflytelse på skolens verdigrunnlag, vil påvirke på samme måte. Dette handler om de foresattes opplevelse av medvirkning. At det er læreren som er drivkraften i dette samarbeidet, er ikke overraskende. Det vet vi fra liknende undersøkelser (Nordahl 2002).

Av undersøkelsen går det fram at de foresatte er svært positive til å benytte ny teknologi i samarbeidet mellom hjem og skole. De er mest positive til bruk av e-post og SMS, og til å få informasjon via skolens hjemmeside. Det er ikke så overraskende. Dette er teknologi de fleste sannsynligvis allerede har et forhold til og som de fleste opplever at de mestrer. Det å bruke nettet til å diskutere med lærere og andre foresatte, der det man skriver blir synlig for alle, kan oppleves som skremmende og utrygt. Nær 90 % av de foresatte kan benytte PC når de har behov for det og hele 80 % har tilgang til Internett hjemme. Videre har 76 % egen e-post adresse, og 73 % sier at de har et bevisst forhold til Internett. Dette viser at det ved de skolene som deltar i prosjektet, er de foresatte svært oppegående både hva hensyn til tilgang til og bruk av ny teknologi angår. Samtidig ser vi at det ligger et stort potensial i å nyttiggjøre seg denne teknologien, da det foreløpig først og fremst er telefon og e-post som anvendes i kommunikasjonen mellom hjem og skole.

9 Oppsummering

9.1 Erfaringer så langt

Skolene og lærerne som er med i dette prosjektet har vist en genuin interesse i å nå de mål som er nedfelt i prosjektets problemstillinger. De er opptatt av å bedre kvaliteten på samarbeidet mellom hjem og skole, og legger ned betydelig arbeid for å lykkes. Det er mye som tyder på at dette prosjektet først og fremst er forankret ved den enkelte skole. Initiativet kom fra skolene selv, og det er de som er pådrivere i prosessen. Det er viktig at de som deltar, både lærere og foresatte har et eierforhold til prosjektet. Men samtidig er det helt avgjørende at det fra skoleeiers side også tas et ansvar, slik at de rammebetingelsene som ligger i grunnlagsdokumentene for prosjektet blir fulgt opp. Erfaringene så langt viser at manglende utstyr, programvare, brukerstøtte m.m. har vært en vesentlig hindring for framdrift i prosjektet. Dette har ikke vært i samsvar med forutsetningene i prosjektsøknaden og skapt store frustrasjoner hos de lærerne og skolelederne som deltar.

Forsker Petter Kongsgården har tatt opp disse forholdene ved flere anledninger med oppdragsgiver (Kongsberg kommune). Innenfor de siste uker har det vært en positiv utvikling. De skolene som ikke hadde infrastrukturen på plass har nå fått det, og det er laget planer for brukerstøtte. Valg av plattform for hjemmesider og kommunikasjonsverktøy har også kommet på plass.

Til nå har lærerne først og fremst benyttet mobiltelefon og e-post, i tillegg til de ordinære møter og samtaler skolen har med de foresatte. Med den positive innstilling de foresatte har til bruk av teknologi, deres klare budskap om viktigheten av dialog og medvirkning, må vi konstatere at skolene ikke har klart å ta vare på denne muligheten så langt i prosjektet.

Men med de grep som nå er tatt, for å få på plass infrastruktur og brukerstøtte, er det håp om at dette vil endre seg. Uansett er det viktige erfaringer som er gjort til nå,

med tanke på å dokumentere suksessfaktorer og fallgruver for å bedre kvaliteten på samarbeidet mellom hjem og skole ved bruk av ny teknologi.

9.2 utfordringer videre

Med bakgrunn i at det har vært stor treghet i det å få alle rammefaktorene på plass, slik at lærerne og skolene kan ta i bruk de ulike teknologiene i samarbeidet mellom hjem og skole, er det viktig nå å opprettholde og videreutvikle det engasjementet som lærerne har. Av undersøkelsen går det klart fram at det er lærerens egenskaper, sammen med det å ha dialog med skolen om barnets faglige og sosiale utvikling som er de viktigste faktorene for at de foresatte opplever kvalitet på samarbeidet. Læreren er kromtappen her og det blir derfor viktig å støtte opp om læreren og dennes arbeid med å skape innhold og form på samarbeidet via skolens teknologiske løsninger. Det å få til gode og informative hjemmesider og etablere åpning for dialog og samarbeid via kommunikasjonsplattformer, blir viktig i tiden framover. Her må både lærere og foresatte skoleses. Det er viktig at de foresatte får medvirke i disse prosessene. Klarer skolene – gjennom økt innsats - å trekke med de foresatte, ligger det et stort potensial til å bedre kvaliteten på samarbeidet mellom hjem og skole. For å støtte skolene i dette arbeidet er det viktig at prosessveiledningen fra Telemarksforsking-Notodden intensiveres.

Et første ledd i denne satsingen er å gjennomføre et seminar i løpet av oktober, der lærere, skoleledere, og representant for oppdragsgiver deltar. Den enkelte skole har ansvar for å invitere representanter for de foresatte.

Denne rapporten vil også være viktig i drøftingen av den videre strategien i prosjektet. Men det er allerede nå klart at skolene må legge større vekt på å ta i bruk både hjemmesider og kommunikasjonsplattformer i samarbeidet mellom hjem og skole for å realisere intensjonene i prosjektet.

10 Referanser

Bertnes, Pål A. (2003): Faglig informasjon på Internett – kvalitet og kildekritikk. Oslo. Abstrakt forlag.

Birkemo, A. (1999): *Opplæringskvalitet i skolen*. Oslo. Universitetsforlaget AS

Birkemo, A. (2002): *Læringsmiljø og utvikling*. Oslo. Unipub AS

Bø, I. (2002): *Foreldre og fagfolk. Foreldrenes og samarbeidets vilkår*. Oslo, Universitetsforlaget

Det kongelige kirke-, utdannings- og forskningsdepartement (1996): *Læreplanverket for den 10-årige grunnskolen (L97)*.

Det kongelige kirke-, utdannings- og forskningsdepartement (1998): *Opplæringslova – ny lov om grunnskolen og den vidaregående opplæringa*. Oslo: Trykksaksekspedisjonen.

Ericsson, K. og Larsen, G. (2000): *Skolebarn og skoleforeldre. Om forholdet mellom hjem og skole*. Oslo. Pax.

Frønes, I. og Brusdal, R. (2000): *På sporet av den nye tid. Kulturelle varsler for en nær fremtid*. Bergen. Fagbokforlaget.

Frønes, I. (2002): *Digitale skiller. Utfordringer og strategier*. Bergen. Fagbokforlaget.

Johannessen, A. og Tufte, P. A. 2002. *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. Oslo. Abstrakt forlag.

Kirkpatrick, D. L. (1998, Second Edition): *Evaluating Training Programs*. San Francisco. Berrett-Koehler Publishers, Inc.

Kvale, S. (2001, 4. utg.): *Det kvalitative forskningsintervjuet*. Oslo. Ad Notam Gyldendal.

Lindøe, P. H. (2003). *Erfaringslæring og evaluering*. Oslo. Tiden Norsk Forlag.

Læringscenteret (2003): *IKT i skolen*. Oslo. GAN Grafisk AS

Nordahl, T. (2000): *Samarbeid mellom hjem og skole – en kartleggingsundersøkelse*. Oslo. NOVA Rapport 8/00.

Nordahl, T. og Skilbrei, M-L. (2002): *Det vanskelige samarbeidet. Evaluering av et utviklingsprosjekt om samarbeidet mellom hjem og skole*. Oslo. NOVA Rapport 13/02.

NOU 2003:16 (2003): *I første rekke. Forsterket kvalitet i en grunnopplæring for alle*. Statens forvaltningstjeneste. Informasjonsforvaltning.

Mehlbye, J., Rieper, O. og Togeby, M. (2001): *Håndbok i evaluering*. København. AKF forlaget.

Skog, O-J. 1998. *Å forklare sosiale fenomener*. Oslo. Ad Notam Gyldendal

Stensaker, B. (1998): *Evaluering av studie- og læringsmiljø*. Oslo. Cappelen Akademiske Forlag.

Sverdrup, S. (2002): *Evaluering. Faser, design og gjennomføring*. Bergen. Fagbokforlaget.

Thrane, Ch. (2003): *Regresjonsanalyse i praksis*. Kristiansand S. Høyskoleforlaget AS.

Thrane, K. m.f.l. (2002): *IKT i skole-hjem samarbeid – "Tanken har bare ikke slått meg"*. FoU R 49/2002. Telenor.

Qvortrup, L. (2000): *Det hyperkomplekse samfund*. København. Gyldendal.

Qvortrup, L. (2001): *Det lærende samfund. Hyperkompleksitet og viden*. København. Gyldendal.

11 Vedlegg

11.1 Spørreskjema foresatte

Økt samarbeid skole – hjem ved bruk av ny teknologi

Samarbeidsprosjekt mellom skolene Skavanger, Efteløt og Solberg i regi av Kommunenes sentralforbund, 2003 – 2004

Innledning

Skolen barnet ditt går på er med i et omfattende prosjekt i regi av Kommunenes sentralforbund. Prosjektet startet i januar 2003 og går fram til september 2004. Prosjektets tittel er: *Kan økt foreldrekontakt mellom hjem og skole via nye metoder bedre kvaliteten i hjem / skole samarbeidet og kvaliteten på læring?* Kvalitet handler her om to forhold. For det første de foresattes brukertilfredshet på områder som kontakt, informasjon, tilgjengelighet, medvirkning og lignende. For det andre om foresattes opplevelse av og mulighet for å delta i egne ungers læringsprosess (oppfølging, medvirkning, kontroll og lignende). Prosjektet vil ta i bruk nye og differensierte metoder som mobiltelefon, SMS, e-post, ulike typer nettsider osv, for å få til økt foreldrekontakt. Målet er altså å bedre kvaliteten i hjem – skole samarbeidet og kvaliteten på læring.

Telemarksforskning-Notodden har ansvar for å følge prosjektet og dokumentere resultatene.

I den forbindelse gjennomfører vi nå en omfattende spørreundersøkelse med foresatte og lærere i de klassene som deltar. På bakgrunn av det som kommer fram her, vil et utvalg foreldre og lærere bli intervjuet i løpet av september 2003.

Den klassen der barnet ditt går, er valgt ut til å delta i prosjektet. Du skal være orientert om dette tidligere, på et foreldremøte. Vi håper derfor du kan avsette tid til å fylle ut dette omfattende spørreskjemaet. Det er svært viktig fordi det vil danne utgangspunktet for en kartlegging av situasjonen i dag. Undersøkelsen vil så bli gjentatt på slutten av prosjektet.

NB!!

Vi ber om at de / den som barnet bor hos besvarer et spørreskjema. Dersom barnets foreldre er skilt, ber vi om at begge besvarer et spørreskjema dersom begge har kontakt med skolen.

Anonymitet

I undersøkelsen er du sikret full anonymitet, og vi garanterer at besvarelsen behandles fortrolig. Telemarksforskning-Notodden, som skal bearbeide spørreskjemaene, arbeider i henhold til datatilsynets retningslinjer, og er underlagt streng taushetsplikt.

Hvordan skal du besvare spørsmålene?

De fleste spørsmålene skal besvares på samme måte – ved å **sette kryss** i det svaralternativet som passer best, slik det er vist i rammen nedenfor. Dersom du føler at du ikke kan besvare spørsmålet, kan du krysse av for *Vet ikke*.

Hvor misfornøyd eller fornøyd er du totalt sett med skolen barnet ditt går på?

(Du svarer langs en skala fra 1 til 6, der 1 betyr at du er svært misfornøyd, og 6 betyr at du er svært fornøyd)

Svært misfornøyd				Svært fornøyd		Vet ikke
1	2	3	4	5	6	
☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐

Det er viktig at du er så nøyaktig som mulig når du setter kryss i det aktuelle alternativet, at du sørger for at krysset er innenfor ruten og at du benytter blå penn.

Spørsmål 1

Hvilken skole går barnet ditt på?

Skavanger skole	1	☐
Efteløt skole	2	☐
Solberg skole	3	☐

Spørsmål 2

Hvor misfornøyd eller fornøyd er du totalt sett med skolen barnet ditt går på?

(Du svarer langs en skala fra 1 til 6, der 1 betyr at du er svært misfornøyd, og 6 betyr at du er svært fornøyd)

Svært misfornøyd			Svært fornøyd			Vet ikke
1	2	3	4	5	6	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Spørsmål 3

Hvor misfornøyd eller fornøyd er du totalt sett med skole – hjem samarbeidet?

(Du svarer langs en skala fra 1 til 6, der 1 betyr at du er svært misfornøyd, og 6 betyr at du er svært fornøyd)

Svært misfornøyd			Svært fornøyd			Vet ikke
1	2	3	4	5	6	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Spørsmål 4

Nedenfor kommer en del utsagn knyttet til barnet ditt og skolen han/hun går på. Vi vil at du skal markere hvor uenig eller enig du er til det enkelte utsagn.

(Du svarer langs en skala fra 1 til 6, der 1 betyr at du er svært uenig i utsagnet, og 6 betyr at du er svært enig i utsagnet)

	Svært uenig			Svært enig			Vet ikke
	1	2	3	4	5	6	
Barnet mitt trives med skolearbeid	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Barnet mitt trives sosialt i klassen der han/hun går	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Barnet mitt trives sosialt på skolen der han/hun er elev	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mitt barns lærere er gode til å variere mellom ulike undervisningsformer	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mitt barns lærere er gode til å knytte undervisningen til aktuelle saker både i lokalmiljøet og ellers	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mitt barns lærere er gode til å motivere barnet mitt til økt innsats	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mitt barns lærere er gode til å gi barnet mitt konstruktive tilbakemeldinger på det arbeidet han/hun gjør	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mitt barns lærere er gode til å tilpasse undervisningen til mitt barns behov	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mitt barns lærere er gode til å få barnet mitt til å tro på seg selv og sine evner	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Skolen er god til å forebygge konflikter mellom elevene	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Skolen er god til å håndtere konflikter som oppstår mellom elevene	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Skolen mitt barn går på er lite plaget av konflikter mellom elevene	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Skolen mitt barn går på har system og rutiner som fanger opp initiativ fra oss foreldre/foresatte	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Skolen mitt barn går på er flinke til å informere om hva elevene skal lære	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Skolen mitt barn går på er flinke til å trekke foreldre/foresatte med i planlegging og gjennomføring av elev- og foreldresamtaler	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Informasjonen jeg får fra skolen om forhold som angår barnet mitt er god	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Det er lett å komme i kontakt med lærerne når jeg har behov for det	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Foreldrekonferansen fungerer bra som et forum for dialog om barnet mitt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Spørsmål 5

Nedenfor kommer en del utsagn knyttet til barnet ditt og støtte i skolearbeidet. Vi vil at du skal markere hvor uenig eller enig du er til det enkelte utsagn.

(Du svarer langs en skala fra 1 til 6, der 1 betyr at du er svært uenig i utsagnet, og 6 betyr at du er svært enig i utsagnet)

	Svært uenig						Vet ikke
	1	2	3	4	5	6	
Jeg er opptatt av at mitt barn skal gjøre det skolefaglig bra på skolen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg snakker ofte med barnet om hvordan han/hun trives på skolen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg er opptatt av at mitt barn skal forstå at skolearbeid er viktig	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg oppmuntrer ofte mitt barn til å gjøre det bra på skolen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg følger nøye med på hva mitt barn har i hjemmearbeid (lekser)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg passer nøye på at mitt barn gjør hjemmearbeidet (leksene) sine	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Det er lett å følge med på hva mitt barn har av hjemmearbeid (lekser)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg hjelper ofte mitt barn med hjemmearbeid (lekser)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg føler meg kompetent til å hjelpe mitt barn med hjemmearbeid (lekser)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Spørsmål 6

Nedenfor kommer en del utsagn knyttet til informasjon fra skolen og om samarbeid skole - hjem. Vi vil at du skal markere hvor uenig eller enig du er til det enkelte utsagn.

(Du svarer langs en skala fra 1 til 6, der 1 betyr at du er svært uenig i utsagnet, og 6 betyr at du er svært enig i utsagnet)

	Svært uenig				Svært enig		Vet ikke
	1	2	3	4	5	6	
Jeg har god dialog med skolen om mitt barns faglige og sosiale utvikling	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg holder meg orientert om det faglige opplegget i klassen der mitt barn går	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg diskuterer ofte med mitt barns lærere om måten det undervises på	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg diskuterer ofte med mitt barns lærere om hva elevene lærer	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg har tilfredsstillende innflytelse på hva mitt barn lærer på skolen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg har god kjennskap til de normer og regler som gjelder for klassen der mitt barn går	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg har god kjennskap til de normer og regler som gjelder på skolen der mitt barn går	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Som foresatt har jeg tilfredsstillende innflytelse på normer og regler i skolen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De regler og normer som er på skolen og i klassen der mitt barn går, er i samsvar med dem vi har hjemme	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg har god kjennskap til innholdet i de lærebøkene mitt barn bruker på skolen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
På foreldremøter diskuterer vi ofte hva som fører til best læring for elevene	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
På konferansetimer diskuterer vi ofte hva som fører til best læring for mitt barn	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Som foresatt tør jeg ikke si i fra hva jeg mener om mitt barns lærere av frykt for at dette skal gå ut over mitt barn	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Det er lett å komme i kontakt med mitt barns lærere	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg deltar ofte i evaluering av undervisningsopplegg mitt barn har deltatt i	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Spørsmål 7

Nedenfor kommer en del utsagn knyttet til kontakten mellom de foresatte i klassen. Vi vil at du skal markere hvor uenig eller enig du er til det enkelte utsagn.

(Du svarer langs en skala fra 1 til 6, der 1 betyr at du er svært uenig i utsagnet, og 6 betyr at du er svært enig i utsagnet)

	Svært uenig			Svært enig			Vet ikke
	1	2	3	4	5	6	
Jeg diskuterer ofte med andre foresatte i klassen om hvordan barna trives på skolen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg diskuterer ofte med de andre foresatte i klassen om hvordan undervisningen er	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Når de foresatte i klassen har blitt enige om noe, følges det lojalt opp	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vi foresatte gjør mye for det sosiale miljøet i klassen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Spørsmål 8

I hvilken grad oppfatter du som foresatt at skolen ønsker medvirkning fra deg på følgende områder...

(Du svarer langs en skala fra 1 til 6, der 1 betyr i svært liten grad, og 6 betyr i svært stor grad)

	I svært liten grad			I svært stor grad			Vet ikke
	1	2	3	4	5	6	
Delta på skoleutfletter/turer etc , eller i forberedelsen av disse	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Være med på å utvikle det sosiale miljøet blant elevene	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bidra med dine erfaringer i skolens undervisning	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bidra med å legge planer (faglig opplegg, klasseregler etc.) for den klassen barnet ditt går	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Være med å utvikle skolens mål for opplæringen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Være med å styre skolen gjennom råd og utvalg	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Spørsmål 9

I hvilken grad ønsker du som foresatt å medvirke i skolen på følgende områder...

(Du svarer langs en skala fra 1 til 6, der 1 betyr i svært liten grad, og 6 betyr i svært stor grad)

	I svært liten grad			I svært stor grad			Vet ikke
	1	2	3	4	5	6	
Delta på skoleutfletter/turer etc, eller i forberedelsen av disse	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Være med på å utvikle det sosiale miljøet blant elevene	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bidra med dine erfaringer i skolens undervisning	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Bidra med å legge planer (faglig opplegg, klasseregler etc.) for den klassen barnet ditt går	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Være med å utvikle skolens mål for opplæringen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Være med å styre skolen gjennom råd og utvalg	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Spørsmål 10

I hvilken grad har du kunnskap om ... (1 – 6 skala)

	I svært liten grad			I svært stor grad			Vet ikke
	1	2	3	4	5	6	
Læreplanens innhold	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lovverk knyttet til grunnskolen (plikter/rettigheter som barn/foreldre har)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mål for opplæringen på den skolen mitt barn går	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Skolens forventninger til deg som foresatt i samarbeidet mellom skole og hjem	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Skolens undervisningsmetoder	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Det faglige nivået i klassen der barnet mitt går	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Spørsmål 11

Her kommer noen spørsmål knyttet til kontakt mellom deg og skolen. Vi ber deg besvare alle spørsmålene.

På hvilken måte har du hatt kontakt med klassestyrer eller andre lærere det siste skoleåret?

- a) har hatt kontakt på telefon ja nei
- b) har hatt kontakt via SMS ja nei
- c) har hatt kontakt via e-post ja nei
- d) har deltatt i samtalerom på skolens hjemmeside ja nei
- e) har deltatt på foreldremøte i klassen ja nei
- f) har deltatt på konferansetime på skolen ja nei
- g) har hatt samtale hjemme hos meg ja nei
- h) har deltatt i arrangementer eller dugnader på skolen ja nei
- i) har hatt annen form for kontakt ja nei

Spørsmål 12

Hvor ofte har du vært i kontakt med klassestyrer eller andre lærere det siste skoleåret?

- a) ingen ganger ja d) 11 – 15 ganger ja

b) 1 – 4 ganger ja c) over 15 ganger ja

c) 5 – 10 ganger ja

Spørsmål 13

Hvor mange ganger har du tatt initiativ til kontakt med klassestyrer eller andre lærere det siste året?

a) ingen ganger c) 5 – 10 ganger c) over 15 ganger

b) 1 – 4 ganger d) 11 – 15 ganger

Spørsmål 14

Her kommer noen spørsmål knyttet til bruk av teknologi (mobiltelefon, SMS-meldinger, e-post, skolens hjemmeside på internett) i samarbeid skole – hjem.

(Du svarer langs en skala fra 1 til 6, der 1 betyr i svært liten grad, og 6 betyr i svært stor grad)

	I svært liten grad			I svært stor grad			Vet ikke
	1	2	3	4	5	6	
Jeg er positiv til å prøve ut ny teknologi som virkemiddel for økt samarbeid skole – hjem	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg ønsker å bruke e-post i samarbeid skole – hjem	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg ønsker å bruke SMS i samarbeid skole – hjem	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg ønsker å få informasjon som gjelder hele klassen gjennom skolens hjemmeside på nettet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Det blir enklere for meg å følge med i hva som foregår på skolen dersom informasjon legges ut på skolens hjemmeside	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Dersom det blir opprettet et nettsted på skolens hjemmeside, der jeg kan kommunisere med lærerne til mitt barn, uten at andre får innsyn, vil jeg benytte meg av det.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Dersom det blir opprettet et nettsted på skolens hjemmeside, der jeg kan kommunisere med andre foresatte i den klassen der mitt barn går, vil jeg benytte meg av det.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Spørsmål 15

Jeg har tilgang til PC hjemme ja nei

Spørsmål 16

Dersom du har PC hjemme:

1) den er knyttet til internett ja nei

2) den er knyttet til internett via analog linje ISDN ADSL (bredånd)

3) jeg har egen e-post adresse ja nei

4) Jeg kan benytte PC når jeg har behov for det ja nei

Spørsmål 17

Jeg kan bruke PC på jobben ja nei

Spørsmål 18

Nedenfor kommer en del utsagn knyttet til bruk av teknologiske hjelpemidler. Vi vil at du skal markere hvor uenig eller enig du er til det enkelte utsagn.

(Du svarer langs en skala fra 1 til 6, der 1 betyr at du er svært uenig i utsagnet, og 6 betyr at du er svært enig i utsagnet)

	I svært liten grad			I svært stor grad			Vet ikke
	1	2	3	4	5	6	
Jeg bruker SMS for å oppnå kontakt med andre mennesker	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg bruker e-post for å ha kontakt med andre mennesker	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg har et bevisst forhold til bruk av Internett	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Spørsmål 19

Hvem bor barnet / barna sammen med (sett kryss)

Biologisk mor og far	☐	Mor og stefar	☐	Far og stemor	☐	Andre	☐
Mor	☐	Far	☐	Fosterbarn	☐		
Mor og samboer	☐	Far og samboer	☐	Adoptivbarn	☐		

Spørsmål 20

Kryss av for din høyeste fullførte utdanning?

Grunnskole	☐	Universitet / høgskole (lavere grad, ett til tre år)	☐
Videregående skole - yrkesfaglig	☐	Universitet/høgskole (høyere grad, mer enn tre år)	☐
Videregående - allmennfaglig	☐		

Spørsmål 21

Nasjonalitet og språk

	Svar
Hvilken nasjonalitet har mor?	
Hvilken nasjonalitet har far?	

Spørsmål 22**Samarbeid med skolen**

	Mor	Far	Like mye
Kryss av for hvem av foreldrene som deltar mest i samarbeidet med skolen eller om dere deltar like mye			

Spørsmål 23**Kjønn**Jeg er mann Jeg er kvinne **Takk for hjelpen!**